

ภาวะสังคมไทย

Social situation and outlook

ไตรมาสสี่

และภาพรวม ปี 2563

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 เดือนกุมภาพันธ์ 2564

สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

- การพัฒนาทักษะดิจิทัลมีความสำคัญกับการทำงาน ในอนาคต COVID-19 ทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในชีวิตมากขึ้น และส่งผลต่อเนื่องถึงการใช้ชีวิตภายใต้วิถีใหม่ และการทำงานในอนาคตที่ประชาชนต้องมีทักษะด้านดิจิทัลเพื่อเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ
- หลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุ: เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ไทยมีหลักประกันรายได้ผู้สูงอายุครอบคลุม แต่บางกลุ่มอาจได้รับไม่พอเพียงที่จะดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและสมศักดิ์ศรี โดยเฉพาะในช่วง COVID-19 ภาครัฐจึงควรส่งเสริมการออม จัดทำมาตรการเพิ่มรายได้ และเพิ่มความรอบรู้ด้านการเงินให้ผู้สูงอายุ

บทความเรื่อง

“พ.ร.ก. เงินกู้ให้อะไรกับประชาชน ”

COVID-19 ทำให้เศรษฐกิจไทยหดตัวอย่างรุนแรง กระทบต่อประชาชนทุกสาขาอาชีพในวงกว้าง รัฐบาลจึงได้ออก พ.ร.ก. เงินกู้หนึ่งล้านล้านบาท เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาด

ช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ภาคประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19

ความเคลื่อนไหวทางสังคม

สถานการณ์แรงงานไตรมาสสี่ การจ้างงานปรับตัวดีขึ้น แต่อัตราการว่างงานอยู่ในระดับสูง และชั่วโมงการทำงานยังต่ำกว่าภาวะปกติ ตลอดปี 2563 ผลกระทบจาก COVID-19 ทำให้การว่างงานเพิ่มขึ้น ชั่วโมงทำงานลดลง และครัวเรือนมีรายได้ลดลง ซึ่งต้องติดตามผลกระทบของการระบาดระลอกใหม่ ต่อคุณภาพชีวิตของแรงงาน และการปรับตัวของแรงงาน และสถานประกอบการ

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังในไตรมาสสี่ลดลง แต่ยังต้องเฝ้าระวังโรคมือ เท้า ปาก ในกลุ่มเด็กเล็ก รวมทั้งการแพร่ระบาดของ COVID-19 และผลกระทบจากฝุ่น PM 2.5 ตลอดปี 2563 การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลงมาก เนื่องจากประชาชนตระหนักถึงการป้องกันตนเอง ส่งผลต่อการเป็นโรคตามฤดูกาลลดลง

คดีอาญาโดยรวมลดลง แต่การเกิดอาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น เช่น การหลอกโอนเงิน การสร้างเพจปลอมเพื่อขโมยข้อมูลส่วนบุคคล การหลอกขาย/พนันออนไลน์ และยังคงต้องเฝ้าระวังการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน รวมทั้งการลักลอบเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย

ความเคลื่อนไหวทางสังคม

อัตราการว่างงาน 1.86%

อัตราการว่างงานลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนอยู่ที่ร้อยละ 1.86 การว่างงานในระบบลดลงแต่ยังอยู่ในระดับสูง โดยสัดส่วนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานต่อผู้ประกันตนอยู่ที่ร้อยละ 3.6 แต่ผู้ว่างงานรายใหม่ปรับตัวลดลงมากสะท้อนการปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น

ผู้ป่วยโรคเฝ้าระวัง ลดลง 51.9%

การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงร้อยละ 51.9 โดยผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ลดลงร้อยละ 88.1 โรคไข้เลือดออกลดลงร้อยละ 69.3 โรคปอดอักเสบลดลงร้อยละ 20.9 แต่ยังคงต้องเฝ้าระวังและติดตามการแพร่ระบาดของโรคมือเท้าปาก อย่างใกล้ชิด เนื่องจากมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว

คดีอาญาลดลง 23.7%

คดีอาญารวมลดลงร้อยละ 23.7 โดยคดียาเสพติดลดลงร้อยละ 26.4 คดีชีวิตร่างกายและเพศลดลงร้อยละ 7.8 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลงร้อยละ 7.5 แต่ยังคงต้องเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของสารเสพติดแบบใหม่ การลักลอบเล่นการพนันและการลักลอบข้ามชายแดนเข้าประเทศซึ่งมีความเสี่ยงต่อการค้ำมนุษย์

หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น 3.9%

ไตรมาสสามปี 2563 หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่า 13.77 ล้านล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ 3.9 จากร้อยละ 3.8 ในไตรมาสก่อน โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 86.6 ต่อ GDP

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ย ลดลง 3.2%

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยลดลงร้อยละ 3.2 สาเหตุจากการปิดสถานบันเทิงและห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ประกอบกับประชาชนตระหนักถึงความเสี่ยงต่อสุขภาพมากขึ้น

อุบัติเหตุจราจรลดลง 10.7%

การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกลดลงร้อยละ 10.7 ผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ 14.1 ช่วงเทศกาลปีใหม่ 2564 มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 ยังต้องให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ถนน การพัฒนาถนน จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้ปลอดภัย การบูรณาการการแก้ปัญหาหารือกับชุมชน ท้องถิ่น

ความเคลื่อนไหวทางสังคมรายไตรมาส

1. สถานการณ์ด้านแรงงาน

สถานการณ์ด้านแรงงานไตรมาสสี่ ปรับตัวดีขึ้นจากไตรมาสก่อน โดยการว่างงานปรับตัวลดลง ชั่วโมงการทำงานอยู่ในระดับต่ำแต่ปรับตัวดีขึ้น ขณะที่ภาพรวมปี 2563 ตลาดแรงงานได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การว่างงานเพิ่มขึ้น ชั่วโมงการทำงานลดลง และครัวเรือนมีรายได้ลดลง โดยต้องติดตามผลกระทบของการแพร่ระบาดระลอกใหม่อย่างต่อเนื่อง ทั้งในมิติด้านคุณภาพชีวิตของแรงงาน และการปรับตัวของแรงงานและสถานประกอบการ

ไตรมาสสี่ ปี 2563 สถานการณ์แรงงานปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องจากไตรมาสก่อน โดยกำลังแรงงานมีจำนวนมากขึ้น สอดคล้องกับผู้มีงานทำ แต่ชั่วโมงการทำงานยังอยู่ในระดับต่ำแต่มีแนวโน้มดีขึ้น อัตราการว่างงานปรับตัวลดลงจากไตรมาสก่อน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 1 ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสสี่ ปี 2563

	จำนวน (หน่วย: ล้านคน)							การเปลี่ยนแปลง (%YOY)						
	2562		2563					2562		2563				
	Q4	ปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ปี	Q4	ปี	Q1	Q2	Q3	Q4	ปี
กำลังแรงงานรวม	38.0	38.2	38.2	38.2	38.7	39.1	38.5	-1.1	-0.7	-0.4	-0.6	2.0	2.9	1.0
1. ผู้มีงานทำ	37.5	37.6	37.4	37.1	37.9	38.3	37.7	-1.1	-0.7	-0.7	-1.9	1.2	2.2	0.2
1.1 ภาคเกษตร	12.0	11.8	10.8	11.5	12.6	12.4	11.8	-1.6	-2.9	-3.7	-0.3	-0.1	3.4	-0.1
1.2 นอกภาคเกษตร	25.5	25.8	26.7	25.6	25.4	25.9	25.9	-0.9	0.4	0.5	-2.5	1.8	1.6	0.3
- อุตสาหกรรมการผลิต	6.1	6.1	6.2	6.0	5.8	5.9	6.0	-3.9	-2.1	-1.4	-4.4	-1.4	-2.4	-2.4
- ก่อสร้าง	2.1	2.2	2.3	2.2	2.2	2.3	2.2	0.2	3.7	-0.2	-6.3	6.6	9.0	1.9
- ค้าส่ง/ค้าปลีก	6.3	6.2	6.3	6.2	6.3	6.3	6.3	0.1	-0.5	-1.1	-1.0	4.6	-0.2	0.5
- โรงแรม ภัตตาคาร	2.8	2.9	2.9	2.8	2.9	2.9	2.9	-0.7	0.8	3.7	-2.8	-0.4	2.4	0.7
- การขนส่ง/เก็บสินค้า	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.3	1.3	0.1	3.3	-0.8	0.1	3.3	5.3	1.9
- การศึกษา	1.1	1.2	1.3	1.2	1.2	1.2	1.2	-3.2	-0.6	10.2	1.0	1.6	5.8	4.6
- อื่น ๆ	5.8	5.9	6.2	5.9	5.8	6.0	6.0	0.9	1.9	1.3	-1.9	1.3	3.0	1.2
2. จำนวนผู้ว่างงาน*	0.37	0.37	0.39	0.75	0.74	0.73	0.65	3.5	-7.6	12.3	97.7	87.2	95.7	74.4
อัตราการว่างงาน (%)	0.98	0.98	1.03	1.95	1.90	1.86	1.69							
3. กำลังแรงงานรอฤดูกาล	0.1	0.2	0.4	0.3	0.1	0.1	0.2	2.0	16.1	20.2	32.7	-22.0	-38.1	11.5
สัดส่วนต่อกำลังแรงงาน (%)	0.3	0.5	1.0	0.9	0.2	0.2	0.6							
4. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (เอกชน)	46.4	45.8	42.8	40.2	44.2	45.5	43.2	-0.6	-0.7	-1.6	-13.4	-5.5	-2.0	-5.7
5. ชั่วโมงทำงานเฉลี่ย/สัปดาห์ (รวม)	43.2	42.7	40.8	38.2	41.6	42.5	40.8	-0.8	-0.6	-1.2	-11.2	-4.3	-1.6	-4.6
5.1 ผู้ทำงานน้อยกว่า 10 ชม.***	0.4	0.5	0.9	2.8	0.6	0.6	1.2	12.5	-2.4	11.0	388.5	143.9	35.8	135.0
- ต้องการการทำงานเพิ่ม	0.0	0.1	0.1	0.4	0.1	0.1	0.2	45.1	-12.8	6.5	647.1	281.4	189.2	259.5
- ไม่ต้องการการทำงานเพิ่ม	0.4	0.5	0.9	2.4	0.5	0.5	1.1	9.6	-1.1	11.4	363.2	119.9	18.1	121.8
5.2 ผู้ทำงานน้อยกว่า 35 ชม.***	5.7	6.5	8.9	10.1	7.5	6.3	8.2	2.3	1.6	1.7	68.0	39.6	10.2	26.9
- ต้องการการทำงานเพิ่ม	0.2	0.2	0.3	0.7	0.4	0.5	0.5	-0.9	-14.7	-15.4	194.4	129.5	121.1	94.4
(การทำงานต่ำกว่าระดับ**)														
- ไม่ต้องการการทำงานเพิ่ม	5.5	6.2	8.6	9.4	7.1	5.8	7.7	2.5	2.4	2.4	62.8	36.3	5.6	24.2
5.3 ผู้ทำงาน 40 ชม. ขึ้นไป	27.2	26.7	24.4	22.6	25.8	27.0	24.9	-2.1	-1.5	-1.8	-17.6	-6.1	-0.8	-6.7
5.4 ผู้ทำงาน 50 ชม. ขึ้นไป	6.6	6.8	5.9	4.5	5.6	6.4	5.6	-10.8	-8.2	-9.0	-35.4	-19.7	-2.9	-17.1
6. จำนวนผู้ว่างงานแฝง****	0.2	0.2	0.4	0.7	0.2	0.2	0.4	11.2	8.5	17.7	133.2	77.8	25.4	63.5
อัตราการว่างงานแฝง (%)	0.4	0.6	1.2	1.9	0.5	0.5	1.0							

หมายเหตุ: * ผู้ที่ไม่ได้ทำงานและไม่มีงานประจำแต่ได้ทำงาน สัปดาห์หรือการบรรจุนาน และผู้ที่ไม่ได้ทำงานแต่พร้อมจะทำงานในระหว่าง 30 วัน ก่อนวันสัมภาษณ์

** ทำงานต่ำกว่า 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และต้องการการทำงานเพิ่ม (นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)

*** นับรวมผู้ที่ทำงาน 0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

**** ผู้ว่างงานแฝง คือ ผู้ที่ทำงานน้อยกว่า 10 ชม./สัปดาห์ และต้องการการทำงานเพิ่ม และผู้รอฤดูกาล

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

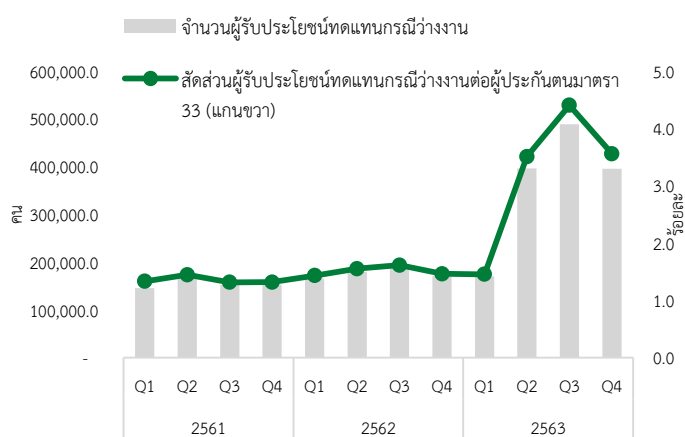
กำลังแรงงานเพิ่มขึ้น โดยไตรมาสสี่ ปี 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 39.1 ล้านคน จาก 38.0 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.9 ในช่วงเดียวกันของปีก่อน จากการเคลื่อนย้ายเข้าสู่ตลาดแรงงานของกลุ่มผู้อยู่นอกกำลังแรงงานโดยเฉพาะในกลุ่มทำงานบ้าน ซึ่งแรงงานกลุ่มนี้เข้ามาเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ โดยไตรมาสสี่ มีจำนวน 18.8 ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก 18.2 ล้านคนจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2

การจ้างงานมีจำนวน 38.3 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.2 จากการขยายตัวของการจ้างงานภาคเกษตรกรรมที่ร้อยละ 3.4 สอดคล้องกับดัชนีผลผลิตการเกษตรที่ปรับตัวสูงขึ้น โดยมีสาเหตุสำคัญจากราคาสินค้าเกษตรที่สูงขึ้นมากจากปีก่อน และโครงการจ้างงานของรัฐ ขณะที่นอกภาคเกษตรกรรมมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.6 โดยเฉพาะในสาขาที่ยังสามารถขยายตัวได้ อาทิ สาขาการขนส่ง/เก็บสินค้าจากการใช้บริการขนส่งสินค้าที่เพิ่มขึ้นในช่วง COVID-19 สาขาก่อสร้างที่ในช่วง COVID-19 ประชาชนมีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยมากขึ้นสะท้อนจากดัชนีการจำหน่ายวัสดุก่อสร้างที่ขยายตัวขึ้น รวมทั้งสาขาโรงแรม/ภัตตาคารจากการขยายตัวของแรงงานในกลุ่มภัตตาคารที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 7.3 โดยมีสาเหตุส่วนหนึ่งจากการปรับตัวของผู้ประกอบการโรงแรม และมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ อาทิ โครงการคนละครึ่ง

ชั่วโมงการทำงานยังต่ำกว่าช่วงปกติ แต่ปรับตัวดีขึ้นมาก โดยชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยภาคเอกชนเท่ากับ 45.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ลดลงเมื่อเทียบกับ 46.4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน แต่ปรับตัวดีขึ้นจากไตรมาสก่อน ด้านการทำงานล่วงเวลา (ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) ลดลงร้อยละ 2.9 มีจำนวนเท่ากับ 6.4 ล้านคน จาก 6.6 ล้านคนในช่วงเดียวกันของปีก่อน สำหรับผู้ทำงานต่ำระดับเพิ่มขึ้นมากกว่า 1 เท่าตัว หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 121.1 มีจำนวน 5.1 แสนคน และการว่างงานแฝงลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อน

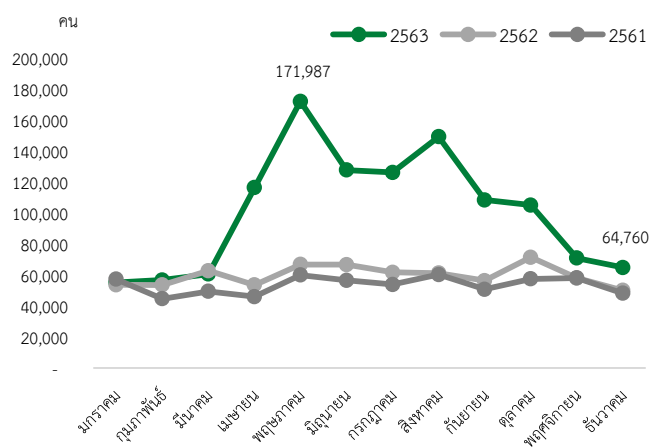
การว่างงานมีแนวโน้มดีขึ้น โดยอัตราการว่างงานสูงสุดในไตรมาสสอง ปี 2563 ที่ร้อยละ 1.95 และปรับตัวลดลงเหลือ 1.90 และ 1.86 ในไตรมาสสามและไตรมาสสี่ ตามลำดับ เช่นเดียวกับผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานที่ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้าโดยมีจำนวน 3.95 แสนคน หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อผู้ประกันตนอยู่ที่ร้อยละ 3.6 และผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานรายใหม่มีจำนวนลดลงมาจาก 171,987 คนในเดือนพฤษภาคม 2563 เหลือ 64,760 คนในเดือนธันวาคม 2563 สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ที่ปรับตัวดีขึ้น

แผนภาพ 1 จำนวนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน และ อัตราผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานต่อจำนวนผู้ประกันตนมาตรา 33

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม

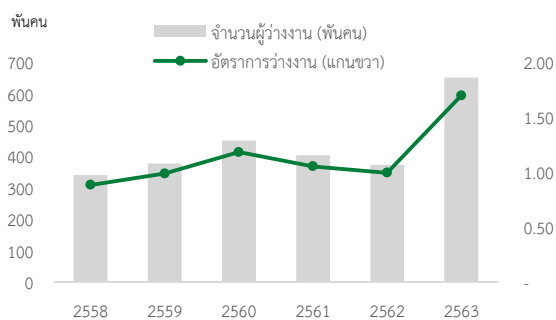
แผนภาพ 2 จำนวนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานรายใหม่

ที่มา: สำนักงานประกันสังคม

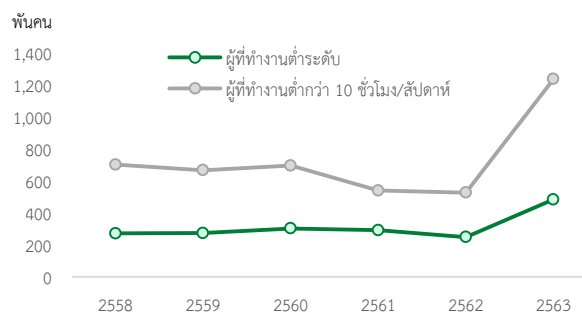
ตลอดปี 2563 ตลาดแรงงานได้รับผลกระทบจาก COVID-19 ทำให้อัตราการว่างงานเพิ่ม และชั่วโมงการทำงานลดลง โดยกำลังแรงงานในปี 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 38.5 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 1.0 จากการเข้าสู่ตลาดแรงงานของผู้อยู่นอกกำลังแรงงานประมาณ 1 แสนคน ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาเป็นแรงงานในกลุ่มอาชีพอิสระ การจ้างงานขยายตัวร้อยละ 0.2 จากการจ้างงานนอกภาคเกษตรกรรมขยายตัวร้อยละ 0.3 ส่วนการจ้างงานภาคเกษตรกรรมลดลงร้อยละ 0.1 ทั้งนี้ การจ้างงานนอกภาคเกษตรกรรมเป็นการขยายตัวในสาขาการค้าส่ง/ค้าปลีก และสาขาก่อสร้าง ที่ขยายตัวดีในช่วงครึ่งหลังของปีตามการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด อีกทั้งสาขาการขนส่งที่ได้รับประโยชน์ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคฯ จากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการซื้อสินค้าของประชาชน และสาขาโรงแรมและภัตตาคารที่มีการจ้างงานในสาขาภัตตาคารเพิ่มขึ้น ขณะที่สาขาการผลิตมีการจ้างงานลดลงร้อยละ 2.4 ตามอุปสงค์ และการส่งออกที่ลดลง อย่างไรก็ตาม อัตราการว่างงานปี 2563 ยังอยู่ในระดับสูงที่ร้อยละ 1.69 เพิ่มจากปี 2562 ที่ร้อยละ 0.98 หรือมีจำนวนผู้ว่างงานเฉลี่ย 6.51 แสนคน จำแนกเป็นผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อน 4.13 แสนคน และผู้ว่างงานที่ไม่เคยทำงานมาก่อน 2.38 แสนคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 126.2 และร้อยละ 24.8 ตามลำดับ ขณะที่ชั่วโมงการทำงานโดยเฉลี่ยลดลงเช่นกัน โดยภาคเอกชนมีชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยอยู่ที่ 43.2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ลดลงจาก 45.8 หรือลดลงร้อยละ 5.7 ขณะที่แรงงานที่ทำงานล่วงเวลา (ทำงานมากกว่า 50 ชั่วโมงต่อสัปดาห์) มีจำนวนลดลงถึงร้อยละ 17.1 นอกจากนั้น พบว่าแรงงานต่ำระดับมีจำนวน 4.9 แสนคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 94.4 ขณะที่ผู้ทำงานน้อยกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์มีจำนวนถึง 1.24 ล้านคน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 135 ซึ่งทำให้แรงงานมีรายได้ลดลงและอาจไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ทั้งนี้ จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนช่วงครึ่งปี 2563 พบว่า รายได้ครัวเรือนมีจำนวน 23,615 บาท ปรับตัวลดลงร้อยละ 10.45 จาก 26,371 บาทในช่วงการสำรวจครึ่งปี 2562

แผนภาพ 3 จำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงาน

ที่มา: การสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แผนภาพ 4 จำนวนผู้ทำงานต่ำระดับและผู้ที่ทำงานต่ำกว่า 10 ชั่วโมง/สัปดาห์ (พันคน)

ที่มา: การสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ปัจจัยเสี่ยงด้านแรงงานปี 2564

1. ความไม่แน่นอนของการระบาดของ COVID-19 ระลอกใหม่และผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

การระบาดระลอกใหม่จะส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่ยังไม่ฟื้นตัวจากผลกระทบในครั้งแรก โดยมีความเสี่ยงจากการปรับลดตำแหน่งงานลง รวมทั้งการเปลี่ยนรูปแบบการจ้างงานโดยเฉพาะแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก สาขาโรงแรม/ภัตตาคาร ค้าปลีกและค้าส่ง ขณะที่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระจะมีรายได้ลดลงจากการชะลอตัวของการบริโภคภาคเอกชน ทั้งนี้ หากยังไม่สามารถควบคุมสถานการณ์การระบาดได้ รวมทั้งมีความล่าช้าในการได้รับวัคซีน

และกระจายให้กับประชาชน แรงงานอาจได้รับผลกระทบที่รุนแรงและยาวนานขึ้น มีผลให้รายได้ลดลง และกระทบต่อคุณภาพชีวิตของแรงงาน

2. **สถานการณ์ภัยแล้ง** จากปริมาณน้ำในเขื่อนที่มีปริมาณลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2562 ทำให้ปริมาณน้ำต้นทุนในปี 2564 มีน้อย ปริมาณน้ำที่ใช้การได้ในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2564 มีปริมาณ 16,151 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีน้อยกว่าปี 2563 ถึง 1,176 ล้านลูกบาศก์เมตร จึงอาจเกิดภาวะขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง กระทบต่อการเพาะปลูกของเกษตรกรโดยเฉพาะในกลุ่มพืชที่ใช้น้ำมาก

3. **การขาดแคลนแรงงาน โดยเฉพาะกลุ่มทักษะด้านเทคโนโลยี และดิจิทัล** จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและดิจิทัลมีการขยายตัวของการจ้างงานอย่างมาก เนื่องจากการเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินธุรกิจโดยใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ทั้งหุ่นยนต์ ระบบปัญญาประดิษฐ์ และอินเทอร์เน็ต ขณะที่การผลิต การยก/เปลี่ยนระดับทักษะแรงงานด้านเทคโนโลยียังไม่ตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว

แนวทางการบริหารจัดการตลาดแรงงาน

1. **การรักษาระดับการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง** โดย (1) การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้าถึงนโยบายเสริมสภาพคล่องของภาครัฐ เพื่อรักษาการจ้างงานในช่วงวิกฤต (2) การเร่งรัดการดำเนินงานภายใต้โครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้ลงสู่พื้นที่โดยเร็ว และ (3) การส่งเสริมการจ้างงานผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงงานมากขึ้น

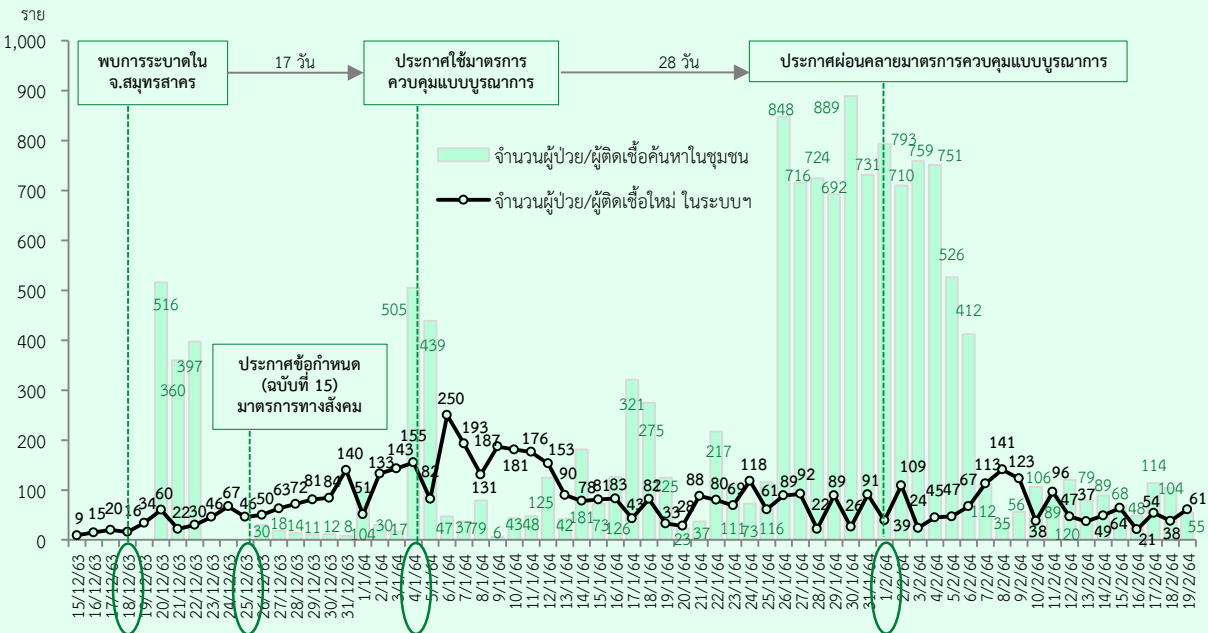
2. **การจัดเตรียมมาตรการรองรับปัญหาภัยธรรมชาติที่จะส่งผลต่อแรงงานเกษตร** โดย (1) การวางแผนบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำในแต่ละพื้นที่ และ (2) การส่งเสริมอาชีพเสริมให้กับแรงงานในช่วงที่ไม่สามารถทำการเกษตรได้ รวมถึงการสนับสนุนการเข้าถึงเงินทุน และการตลาด

3. **การสนับสนุนการพัฒนาทักษะ ปรับทักษะ และสร้างทักษะใหม่ให้กับแรงงาน** เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้ประกอบการ โดยการเร่งประชาสัมพันธ์สิทธิประโยชน์ที่รัฐจัดให้จากการฝึกอบรมพัฒนาทักษะแรงงานของสถานประกอบการ การส่งเสริมการเข้าถึงบริการเรียนรู้ทางออนไลน์บนแพลตฟอร์มของภาครัฐ อาทิ “ไทยมีงานทำ” ของกระทรวงแรงงาน และ “Futureskill—newcareer.in.th” ของกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

การแพร่ระบาดระลอกใหม่ของ COVID-19

การระบาดระลอกใหม่ที่พบการแพร่ระบาดตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2563 เป็นต้นมาหลายเป็นการระบาดที่กระจายเป็นวงกว้าง โดยวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2564 มียอดผู้ติดเชื้อในประเทศสะสมสูงถึง 20,099 ราย (แบ่งออกเป็นผู้ป่วยในระบบ 5,788 ราย และค้นหาเชิงรุกในชุมชน 14,311 ราย) เสียชีวิต 23 ราย ใน 63 จังหวัด และภาพรวมทั้งประเทศมีผู้ป่วยสะสมทั้งสิ้น 25,241 ราย เสียชีวิตรวม 83 ราย

แผนภาพ 5 Time line การระบาดระลอกใหม่ของ COVID-19 (การติดเชื้อในประเทศ)

ที่มา: ศูนย์ข้อมูล COVID-19 กรมประชาสัมพันธ์ (ข้อมูลถึงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2564 เวลา 00:00 น.)

จากการแพร่ระบาดดังกล่าวรัฐบาลจึงออกข้อกำหนดตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 15) (ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2563) โดยยกระดับมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อาทิ การห้ามการใช้หรือเข้าไปในพื้นที่เสี่ยง การปิดสถานที่เสี่ยงติดโรค การห้ามชุมนุมหรือทำกิจกรรมมั่วสุม มาตรการเดินทางและเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว รวมถึงยังออกประกาศพื้นที่ใช้มาตรการควบคุมแบบบูรณาการ (ณ วันที่ 4 มกราคม 2564) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด 5 จังหวัด พื้นที่ควบคุมสูงสุด 23 จังหวัด พื้นที่ควบคุม 11 จังหวัด และพื้นที่เฝ้าระวังสูง 38 จังหวัด

ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดที่จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ในประเทศเริ่มคงที่ และสามารถควบคุมการแพร่ระบาดได้ในหลายจังหวัด รัฐบาลจึงได้มีประกาศผ่อนคลายมาตรการควบคุมโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ณ วันที่ 29 มกราคม 2564 โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 5 โซนใหม่ ได้แก่ พื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด 1 จังหวัด พื้นที่ควบคุมสูง 4 จังหวัด พื้นที่ควบคุม 20 จังหวัด พื้นที่เฝ้าระวังสูง 17 จังหวัด และพื้นที่เฝ้าระวัง 35 จังหวัด ซึ่งประกาศใช้ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 โดยสรุปจังหวัดในแต่ละโซนได้ ดังนี้

ตาราง 2 ประกาศผ่อนคลายมาตรการควบคุมแบบบูรณาการรายพื้นที่

พื้นที่	จังหวัด	จำนวน
เฝ้าระวัง	ภาคเหนือ 11 จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูนแม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน พะเยา อุตรดิตถ์ พิจิตร และพิจิตร	0→35
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 17 จังหวัด เลย หนองบัวลำภู อุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ สกลนคร นครพนม มุกดาหาร ยโสธร กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม ศรีสะเกษ สุรินทร์ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี	
เฝ้าระวังสูง	ภาคใต้ 7 จังหวัด นครศรีธรรมราช ภูเก็ต กระบี่ สตูล ตรัง พังงู และปัตตานี	
	ภาคเหนือ 6 จังหวัด นครสวรรค์ อุทัยธานี ชัยนาท เพชรบูรณ์กำแพงเพชร และสุโขทัย	38→17
ควบคุม	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ และบุรีรัมย์	
	ภาคกลางและภาคใต้ 8 จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพรสุราษฎร์ธานี พังงา สงขลา ยะลา นราธิวาส สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม ราชบุรี และเพชรบุรี	11→20
ควบคุมสูง	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 จังหวัด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และจันทบุรี	
	กรุงเทพฯ สมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี	23→4
ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด	สมุทรสาคร	5→1

ที่มา: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ตาราง 3 ประกาศผ่อนคลายมาตรการควบคุมแบบบูรณาการรายพื้นที่

สถานที่	สมุทรสาคร	ควบคุมสูง	ควบคุม	เฝ้าระวังสูง	เฝ้าระวัง
ร้านอาหาร	เปิดถึง 21.00 น. (งดดื่มสุรา)	เปิดถึง 23.00 น. (งดดื่มสุรา)	เปิดถึง 23.00 น.	เปิดถึง 24.00 น.	✓
ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า	เปิดถึง 21.00 น.	✓	✓	✓	✓
สถานบริการ ผับ บาร์ คาราโอเกะ	✗	✗	เปิดถึง 23.00 น.	เปิดถึง 24.00 น.	✓
โรงเรียน	✗	เรียนแบบผสมผสาน	✓	✓	✓
สนามมวย ฟิตเนส GYM	✗	จำกัดคน+แข่งขันแบบไม่มีผู้ชม	✓	✓	✓

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 30 มกราคม 2564

ที่มา: กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

2. หนี้สินครัวเรือน

หนี้สินครัวเรือนในไตรมาสสาม ปี 2563 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ 3.9 จากร้อยละ 3.8 ในไตรมาสก่อน โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 86.6 ต่อ GDP คุณภาพสินเชื่อปรับตัวดีขึ้น แต่ยังคงเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย

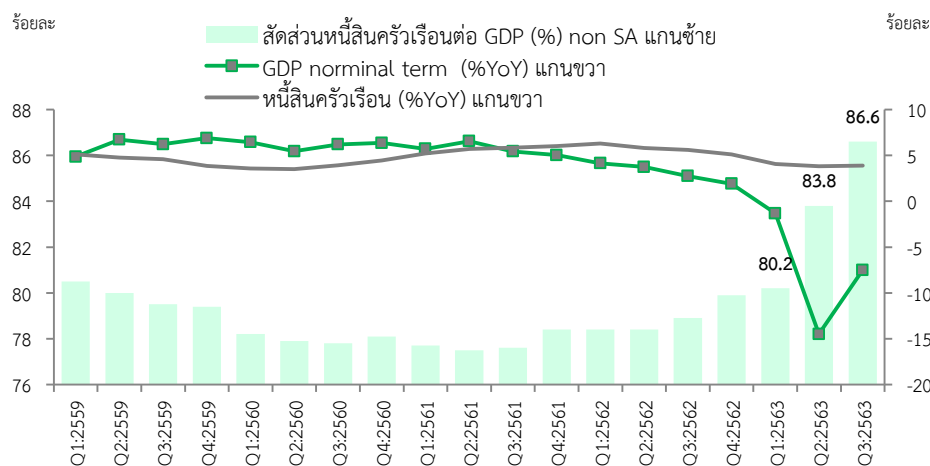
หนี้สินครัวเรือน ณ สิ้นไตรมาสสาม ปี 2563 มีมูลค่า 13.77 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.9 ใกล้เคียงกับร้อยละ 3.8 ในไตรมาสที่ผ่านมา หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 86.6 ต่อ GDP เพิ่มขึ้นสูงตามเศรษฐกิจที่หดตัวจากผลของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ตาราง 4 หนี้สินครัวเรือน (สินเชื่อจากสถาบันการเงิน)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2561				2562				2563		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
มูลค่าหนี้สินครัวเรือน (ล้านล้านบาท)	12.20	12.37	12.55	12.83	12.97	13.09	13.25	13.49	13.50	13.58	13.77
%YoY	5.2	5.7	5.8	6.0	6.3	5.8	5.6	5.1	4.1	3.8	3.9
- สถาบันรับฝากเงิน (%YoY)	5.1	5.5	5.6	5.6	5.7	5.0	4.7	4.1	3.3	3.4	3.7
- สถาบันการเงินอื่น (%YoY)	6.0	7.3	7.8	8.6	10.9	11.6	12.0	12.4	9.3	6.7	5.3
สัดส่วนต่อ GDP (%)	77.7	77.5	77.6	78.4	78.4	78.4	78.9	79.9	80.2	83.8	86.6

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 6 สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP (ไม่ปรับฤดูกาล)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนขยายตัวเพิ่มขึ้นเกือบทุกประเภทสินเชื่อตามการผ่อนคลายมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด ยกเว้นสินเชื่อเพื่อยานยนต์ โดยในไตรมาสสาม ปี 2563 พบว่า สินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 34.1 สูงที่สุดของมูลค่าสินเชื่อครัวเรือนทั้งหมดมีการขยายตัวร้อยละ 5.1 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.6 ในไตรมาสก่อน ตามอุปสงค์ของที่อยู่อาศัยประเภทบ้านที่ปรับตัวดีขึ้นและการเร่งออกมาตราการกระตุ้นการขายของผู้ประกอบการเพื่อระบายอุปทานคงค้างและรักษาสภาพคล่อง ส่วนสินเชื่อเพื่อการบริโภคอุปโภคส่วนบุคคลอื่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.8 โดยเป็นการขยายตัวของสินเชื่อส่วนบุคคลร้อยละ 6.4 และ

สินเชื่อบัตรเครดิตร้อยละ 0.9 ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการบริโภคภายในประเทศที่เริ่มฟื้นตัวภายหลังการผ่อนปรนมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดและมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐ ด้านสินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจขยายตัวร้อยละ 2.4 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.8 ในไตรมาสที่ผ่านมา ในขณะที่สินเชื่อเพื่อยานยนต์ยังคงชะลอตัวต่อเนื่องร้อยละ 4.0 เทียบกับร้อยละ 4.4 จากไตรมาสก่อน สอดคล้องกับการหดตัวของยอดจำหน่ายทั้งรถยนต์นั่งส่วนบุคคลและรถจักรยานยนต์

ตาราง 5 อัตราการขยายตัวหนี้สินครัวเรือน จำแนกตามวัตถุประสงค์ (ร้อยละ)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2561				2562				2563		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน	5.2	5.7	5.8	6.0	6.3	5.8	5.6	5.1	4.1	3.8	3.9
เพื่อซื้อสิ่งทรมิทรัพย์	6.0	6.2	6.2	6.3	6.6	5.6	5.0	4.7	3.7	4.6	5.1
เพื่อยานยนต์	7.2	9.2	10.4	12.0	12.0	11.1	10.1	7.5	6.2	4.4	4.0
เพื่อการประกอบธุรกิจ ¹	3.4	3.3	3.3	3.2	3.2	2.0	1.8	1.5	1.1	1.8	2.4
เพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลอื่น	5.6	6.2	6.2	6.2	7.8	8.2	8.1	8.3	6.0	5.4	5.8
- สินเชื่อส่วนบุคคล ²	5.3	5.8	6.0	6.2	7.8	8.2	8.0	8.2	6.4	6.1	6.4
- สินเชื่อบัตรเครดิต	7.8	9.1	8.2	6.4	7.9	8.3	9.2	9.1	2.6	-0.2	0.9
สินเชื่ออื่นๆ ³	2.6	2.8	2.6	2.3	-0.6	0.1	1.7	1.1	2.5	-1.2	-4.8

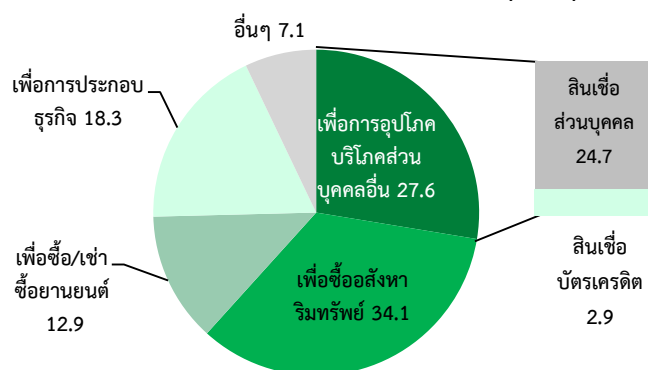
หมายเหตุ : ¹ สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ ประกอบด้วย สินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพ และสินเชื่อเพื่อซื้อหลักทรัพย์

² สินเชื่อส่วนบุคคล ประกอบด้วย สินเชื่อส่วนบุคคล และสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้กำกับ

³ สินเชื่ออื่นๆ ประกอบด้วย สินเชื่อเพื่อการศึกษา และสินเชื่อที่ไม่สามารถจำแนกวัตถุประสงค์ได้

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 7 โครงสร้างหนี้ครัวเรือนไทยไตรมาส 3 ปี 2563 (ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

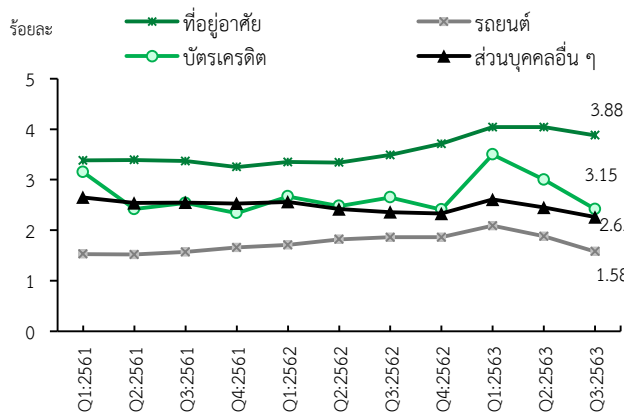
ความสามารถในการชำระหนี้ปรับตัวดีขึ้น ไตรมาสสามปี 2563 ยอดคงค้างหนี้ NPLs เพื่อการอุปโภคบริโภคในระบบธนาคารพาณิชย์มีมูลค่า 144,329 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 8.3 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.91 ของสินเชื่อรวม ลดลงเมื่อเทียบกับร้อยละ 3.12 ในไตรมาสก่อน ซึ่งเป็นผลจากมาตรการช่วยเหลือและการปรับโครงสร้างหนี้เพื่อชะลอการด้อยคุณภาพของสินเชื่อ ทำให้ภาพรวมคุณภาพสินเชื่อดีขึ้นในทุกประเภทสินเชื่อ อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องเฝ้าระวังความสามารถในการชำระหนี้ เนื่องจากในไตรมาสสาม ปี 2563 สัดส่วนหนี้คงค้างชำระไม่เกิน 3 เดือน หรือสินเชื่อกล่าวถึงพิเศษ (Special Mention : SM) ของสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 6.7 ต่อสินเชื่อรวม หรือคิดเป็น 2 เท่าของสัดส่วน NPLs ต่อสินเชื่อรวม ชี้ว่าโอกาสที่สินเชื่อดังกล่าวจะกลายเป็น NPLs สูง หากมีปัจจัยลบมากระทบต่อรายได้หรือความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน

ตาราง 6 หนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs)

ณ สิ้นสุดระยะเวลา	2561				2562				2563		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
NPL (พันล้านบาท)	115.9	115.8	118.8	120.5	126.4	127.4	133.3	140.6	156.2	152.5	144.3
%YOY	5.5	10.3	7.8	9.1	9.0	10.0	12.2	16.7	23.6	19.7	8.3
% ต่อสินเชื่อรวม	2.78	2.72	2.73	2.67	2.75	2.74	2.81	2.90	3.23	3.12	2.91

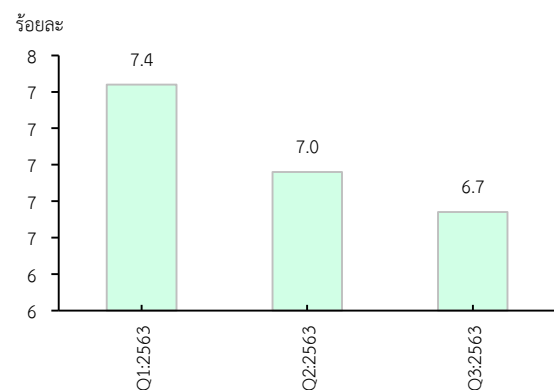
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 8 สัดส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้รายวัตถุประสงค์ต่อสินเชื่อรวม (ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แผนภาพ 9 สัดส่วนสินเชื่อกล่าวถึงพิเศษ (SM) เพื่ออุปโภคและบริโภคส่วนบุคคลต่อสินเชื่อรวม (ร้อยละ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

แนวโน้มการก่อหนี้ของครัวเรือนในระยะถัดไป คาดว่าหนี้ครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นใกล้เคียงกับไตรมาสก่อน ตามมาตรการกระตุ้นการบริโภคของภาครัฐ รวมถึงกิจกรรมเศรษฐกิจที่เริ่มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ที่จะทำให้ความต้องการสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ขณะที่ความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนอาจด้อยลงจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกใหม่ที่กระทบการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ให้ล่าช้าออกไป และเพิ่มความเสี่ยงทางการเงินต่อครัวเรือนโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีปัญหาสภาพคล่องและยังต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ต่าง ๆ

ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการแก้ปัญหาหนี้สินในวงกว้างและเชิงรุกที่สอดคล้องกับสถานการณ์ลูกหนี้แต่ละราย เพื่อบรรเทาปัญหาหนี้สินของครัวเรือนและเสริมสภาพคล่อง ผ่านความร่วมมือระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (SFIs) และสถาบันทางการเงินอื่นๆ ดังเช่น (1) มาตรการช่วยเหลือระยะที่ 1 (ตั้งแต่เดือนมีนาคม-มิถุนายน 2563) การออกมาตรการขั้นต่ำช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยเฉพาะลูกหนี้รายย่อยและธุรกิจ SMEs เพื่อเสริมสภาพคล่องและการเร่งปรับโครงสร้างหนี้ อาทิ มาตรการเลื่อนชำระหนี้ (2) มาตรการช่วยเหลือระยะที่ 2 (ตั้งแต่เดือนมิถุนายน-ธันวาคม 2563) ที่เน้นให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้เพื่อให้ยังคงมีกระแสเงินสดสำหรับค่าใช้จ่ายจำเป็นในการดำรงชีพและการประกอบอาชีพ อาทิ การลดเพดานดอกเบี้ย การเพิ่มวงเงินบัตรเครดิต และการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ผ่านการเปลี่ยนสินเชื่อระยะสั้น

เป็นระยะยาว (3) **มาตรการรวมหนี้** (ตั้งแต่กันยายน-ธันวาคม 2563) สำหรับลูกหนี้รายย่อยในการรวมหนี้ระหว่างสินเชื่อประเภทอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสถาบันการเงินเดียวกัน อาทิ บัตรเครดิตกับสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยเพื่อใช้ประโยชน์ในการเป็นหลักประกัน ทำให้สามารถลดอัตราดอกเบี้ยหรือลดภาระการชำระหนี้ได้ (4) **โครงการคลินิกแก้หนี้** ที่ช่วยแก้ปัญหาหนี้เสียส่วนบุคคลที่ไม่มีหลักประกันทั้งบัตรเครดิตและบัตรเครดิตเงินสดควบคู่กับการเสริมความรู้ทางการเงิน ซึ่งโครงการดังกล่าวได้มีการดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2560 โดยในปี 2563 ได้ขยายขอบเขตการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้เพื่อให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และ (5) **การปรับปรุงกลไกและยกระดับการไกล่เกลี่ยหนี้** (ตั้งแต่วันที่ 14 กุมภาพันธ์-14 เมษายน 2564) โดยธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับสำนักงานศาลยุติธรรม และกรมบังคับคดี ในการช่วยให้เจ้าหนี้และลูกหนี้สามารถหาทางออกเพื่อแก้ปัญหาหนี้ร่วมกันได้อย่างรวดเร็วและปฏิบัติได้จริง และเพื่อให้ลูกหนี้สามารถฟื้นฟูฐานะทางการเงินได้ ซึ่งครอบคลุมทั้งบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ระลอกใหม่ จะส่งผลกระทบต่อรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น และเป็นความท้าทายสำคัญในการหาแนวทางช่วยเหลือลูกหนี้เพื่อไม่ให้มีปัญหาด้านสภาพคล่องซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และกลายเป็นปัจจัยฉุดรั้งเศรษฐกิจ โดยการดำเนินการระยะถัดไปอาจต้องพิจารณาถึงการปรับโครงสร้างหนี้สำหรับลูกหนี้ที่มีการปรับโครงสร้างไปแล้วเดิมควบคู่กับการปรับโครงสร้างหนี้รายใหม่ เนื่องจากผลกระทบของการระบาดระลอกใหม่จะซ้ำเติมปัญหาด้านสภาพคล่องของลูกหนี้อีกรอบ ซึ่งลูกหนี้ที่ได้รับการปรับโครงสร้างแล้วอาจไม่สามารถรับภาระการจ่ายชำระหนี้ได้ในอัตราเดิม อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการดังกล่าวต้องมีการจำแนกลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระลอกใหม่ออกจากลูกหนี้กลุ่มอื่น เพื่อไม่ให้กลุ่มลูกหนี้ที่ไม่มีปัญหาทางการเงินเข้ารับมาตรการช่วยเหลือเพื่อใช้ประโยชน์ในการชำระหนี้กันน้อยลง ซึ่งมีความเสี่ยงในการผิดชำระสูงขึ้น นอกจากนี้ อาจพิจารณาให้ความช่วยเหลือกลุ่มครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยเป็นพิเศษ เนื่องจากมีสัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้สูงกว่ากลุ่มอื่น ตามผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทยในช่วงครึ่งปี 2563 พบว่า สัดส่วนภาระหนี้ต่อรายได้ของกลุ่มครัวเรือนรายได้ที่เป็นหนี้ (Decile 1) อยู่ในระดับสูงสุดเมื่อเทียบกับครัวเรือนกลุ่มอื่น ซึ่งการลดลงของรายได้ อาจส่งผลกระทบต่อภาระการดำรงชีพ เพราะเดิมมีภาระหนี้สินและขาดสัณฐานการเงินอยู่แล้ว

3. สุขภาพและการเจ็บป่วย

สถานการณ์ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา แต่ยังคงเฝ้าระวังโรคมือ เท้า ปาก ในกลุ่มเด็กเล็กซึ่งมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และผลกระทบจากฝุ่น PM 2.5 ต่อสุขภาพของประชาชน

ไตรมาสสี่ ปี 2563 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังโดยรวมลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 51.9 เป็นการลดลงในเกือบทุกโรค และคิดเป็นอัตรา 145.5 รายต่อประชากรแสนคน โดยผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ลดลงร้อยละ 88.1 ผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกลดลงร้อยละ 69.3 และผู้ป่วยโรคปอดอักเสบลดลงร้อยละ 20.9 โดยมีสาเหตุจากประชาชนให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันและดูแลสุขภาพมากขึ้น รวมถึงการเว้นระยะห่างทางสังคม ทำให้โอกาสการสัมผัสเชื้อโรคจากสถานที่ต่าง ๆ ลดลง อย่างไรก็ตาม ยังต้องเฝ้าระวังและติดตามการแพร่ระบาดของโรคมือ เท้า ปาก อย่างใกล้ชิด เนื่องจากมีผู้ป่วยเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กเล็กอายุ 1-3 ขวบ

ภาพรวมปี 2563 พบผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังรวม 431,460 ราย ลดลงร้อยละ 50.0 เป็นผู้ป่วยโรคไข้หวัดใหญ่ 123,602 ราย ลดลงร้อยละ 68.8 ผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก 33,310 ราย ลดลงร้อยละ 50.5 ผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก 72,130 ราย ลดลงร้อยละ 45.0 และผู้ป่วยโรคปอดอักเสบ 196,403 ราย ลดลงร้อยละ 23.4

ตาราง 7 จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง (หน่วย : ราย)

	2562				2563				%YOY Q4/2563
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
ปอดอักเสบ	73,429	51,189	63,635	68,302	77,549	29,430	35,389	54,035	-20.9
ไข้เลือดออก	16,150	31,978	54,989	28,040	9,183	18,159	36,187	8,601	-69.3
มือ เท้า ปาก	9,260	12,954	35,839	9,302	5,512	1,153	5,003	21,642	132.7
ไข้หวัดใหญ่	133,975	61,464	108,786	92,138	99,365	4,957	8,293	10,987	-88.1
บิด	649	736	647	524	679	573	586	396	-24.4
หัด	2,068	1,585	1,533	1,428	746	146	194	126	-91.2
ฉีหนู	463	493	722	492	269	334	526	512	4.1
ไข้มองอักเสบ	258	207	211	218	275	190	266	177	-18.8
อหิวาตกโรค	6	4	1	1	0	1	2	2	100.0
ไข้กาฬหลังแอ่น	6	6	6	7	5	3	2	2	-71.4
พิษสุนัขบ้า	0	2	0	1	0	2	1	0	-100.0
รวม	236,264	160,618	266,369	200,453	193,583	54,948	86,449	96,480	-51.9
อัตราต่อประชากรแสนคน	355.4	241.6	400.6	301.5	285.6	82.9	130.4	145.5	

หมายเหตุ: ข้อมูล ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2564

ที่มา: รายงานโรคในระบบเฝ้าระวัง 506 สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ประเด็นสำคัญด้านสุขภาพที่ต้องเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องในปี 2564 ได้แก่

1. การป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 ระลอกใหม่ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยสามารถควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดได้ และกำลังจะได้รับวัคซีน แต่กระนั้นยังต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักให้ประชาชนดูแลและป้องกันตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสวมใส่หน้ากากอนามัย หมั่นล้างมือทุกครั้งหลังสัมผัสพื้นผิวต่าง ๆ เช่น ลูกบิดประตู ราวบันได ลิฟต์ การเว้นระยะห่างระหว่างกัน หลีกเลี่ยงการไปชุมนุม ลดการเดินทาง

ที่ไม่จำเป็น และเคร่งครัดการสแกนแอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” และการใช้แอปพลิเคชัน “หมอชนะ” เพื่อช่วยในการติดตาม กรณีเคยเดินทางเข้าพื้นที่ที่มีการพบผู้ติดเชื้อ หรือพื้นที่ควบคุมสูงสุดให้กักตัวเอง 14 วัน และสำหรับผู้ที่มีอาการไข้ ไอ เจ็บคอ หรือจุกไม่รับกลืน ให้รีบไปพบแพทย์

2. ปัญหาฝุ่น PM 2.5 ต่อสุขภาพของประชาชน ฝุ่น PM 2.5 เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและทวีความรุนแรงขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม-เมษายนของทุกปีซึ่งเป็นช่วงเวลาที่อากาศมีการไหลเวียนต่ำ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ทั้งนี้ จากรายงานสถานการณ์และคุณภาพอากาศประเทศไทยโดยกรมควบคุมมลพิษ พบว่าค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของ PM 2.5 ในพื้นที่ภาคเหนือระหว่างวันที่ 16 มกราคม-8 กุมภาพันธ์ 2564 มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 51-90 มคก./ลบ.ม. ซึ่งอยู่ในระดับเริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ สำหรับในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลในเดือนมกราคม 2564 พบปริมาณฝุ่น PM 2.5 สูงในช่วงวันที่ 14-17 และ 20-24 โดยบางพื้นที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่า 90 มคก./ลบ.ม. ได้แก่ เขตธนบุรี เขตบางขุนเทียน และเขตดินแดง กรุงเทพฯ อ.พระประแดง อ.เมือง และ อ.บางเสาธง จ.สมุทรปราการ และ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร โดยค่าสูงสุดอยู่ที่ 114 มคก./ลบ.ม. ที่เขตบางขุนเทียน ซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพและเป็นสาเหตุของการเจ็บป่วยได้ โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่าปริมาณของฝุ่น (PM 2.5 และ PM 10) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับอัตราการเจ็บป่วยและเสียชีวิต โดยแต่ละปีมีคนประมาณ 7 ล้านคนต้องเสียชีวิตเพราะมลพิษทางอากาศ นอกจากนี้ ฝุ่นละออง PM 2.5 ยังส่งผลกระทบได้ทั้งกับอวัยวะภายนอก ได้แก่ ตา และผิวหนัง และอวัยวะภายใน อาทิ ระบบทางเดินหายใจ ระบบภูมิคุ้มกันและระบบอื่น ๆ ในปอด ระบบเส้นเลือด เนื่องจากฝุ่นมีขนาดเล็กสามารถผ่านเข้าสู่กระแสเลือดทำให้เกิดการอักเสบในอวัยวะต่าง ๆ ได้ และด้วยอนุภาคขนาดเล็กของ PM 2.5 อาจทำหน้าที่เป็นแหล่งยึดเกาะของมลพิษอื่น ๆ เช่น แคดเมียม โปรท โลหะหนัก สารโพลีไซคลิก อะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (PAHs) จากการจราจร หรือแหล่งก่อมลพิษ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการเกิดมะเร็งในระยะยาว ทั้งนี้ จากข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปี 2563 มีผู้ป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศประมาณ 6.9 ล้านราย เป็นผู้ป่วยกลุ่มโรคผิวหนังอักเสบ 1.8 ล้านราย ผู้ป่วยกลุ่มโรคตาอักเสบ 1.2 ล้านราย และผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง 8.4 แสนราย โดยภาคเหนือพบผู้ป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศประมาณ 1.4 ล้านราย เป็นผู้ป่วยกลุ่มโรคผิวหนังอักเสบ 3.7 แสนราย ผู้ป่วยกลุ่มโรคตาอักเสบ 2.6 แสนราย และผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง 2.4 แสนราย สำหรับกรุงเทพฯ พบผู้ป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศประมาณ 3 แสนราย เป็นผู้ป่วยกลุ่มโรคผิวหนังอักเสบ 3.4 หมื่นราย ผู้ป่วยกลุ่มโรคตาอักเสบ 4.1 หมื่นราย และผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง 2 หมื่นราย

3. การเจ็บป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคไม่ติดต่อ (NCDs) ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากข้อมูลของกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปี 2562 พบว่า จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ ได้แก่ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน หัวใจ/หัวใจขาดเลือด/หัวใจล้มเหลว หลอดเลือดสมอง มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิดยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกโรค โดยเฉพาะโรคความดันโลหิตสูงพบผู้ป่วยเพิ่มขึ้นจากปี 2561 เกือบ 1 แสนคน ขณะที่โรคมะเร็งและเนื้องอกทุกชนิดยังคงเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 1 มีอัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคนที่อัตรา 128.2 รองลงมาเป็นโรคหลอดเลือดสมองมีอัตราการเสียชีวิตที่อัตรา 53.0 และโรคหัวใจขาดเลือดมีอัตราการเสียชีวิตที่อัตรา 31.4 ทั้งนี้ ผู้ป่วยในกลุ่มโรค NCDs หากติดเชื้อ COVID-19 จะมีอาการรุนแรงกว่าเดิมซึ่งต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษอีกด้วย

ตาราง 8 จำนวนผู้ป่วยในด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญ (ราย)

โรค	2558	2559	2560	2561	2562
ความดันโลหิตสูง	1,236,210	1,306,070	1,363,616	1,468,433	1,566,052
เบาหวาน	802,087	840,489	876,970	941,226	1,002,310
หัวใจ/หัวใจขาดเลือด/หัวใจล้มเหลว	657,864	667,410	528,320	699,266	720,293
หลอดเลือดสมอง	279,524	293,463	304,807	331,086	355,671
มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	667,247	704,067	728,328	772,575	805,250

ที่มา: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

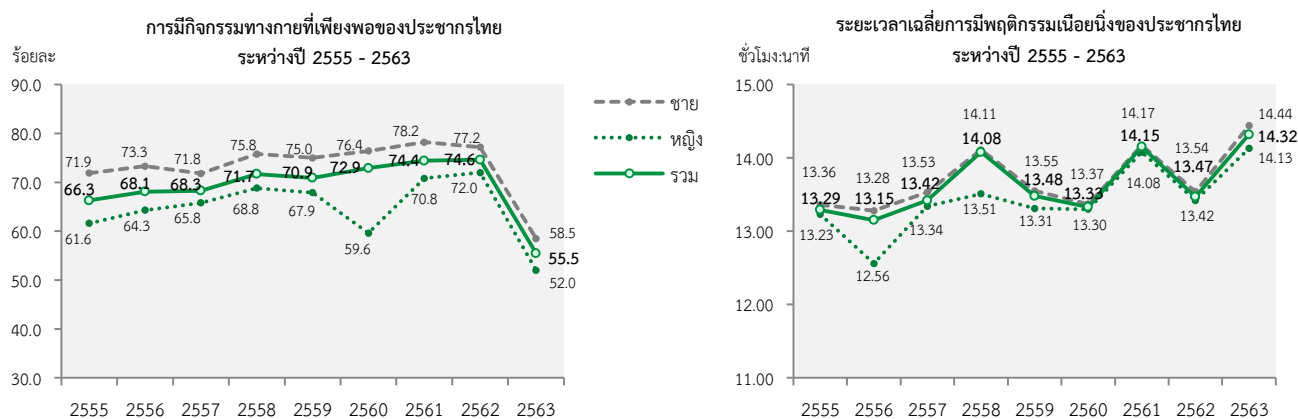
ตาราง 9 อัตราการตายต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามสาเหตุที่สำคัญ

โรค	2558	2559	2560	2561	2562
มะเร็งและเนื้องอกทุกชนิด	113.70	119.30	120.50	123.30	128.20
หัวใจขาดเลือด	29.90	32.30	31.80	31.80	31.40
หลอดเลือดในสมอง	43.30	48.70	47.80	47.10	53.00
เบาหวาน	19.40	22.30	22.00	21.90	25.30
ความดันโลหิตสูง	12.10	12.20	13.10	13.10	14.20

ที่มา: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

นอกจากนี้ ผลการสำรวจของศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (TPAK) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ยังพบว่า การมีกิจกรรมทางกายน้อย มีพฤติกรรมเนือยนิ่ง มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรค NCDs โดยเฉพาะในช่วงการทำงานที่บ้าน (Work From Home) ทั้งนี้ การสร้างความรู้เกี่ยวกับสาเหตุการเกิดโรค NCDs และการส่งเสริมการออกกำลังกาย การเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งสามารถทำได้ทุกสถานที่ นอกจากนั้น สมาชิกในครอบครัวยังสามารถช่วยกระตุ้นกันและกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมเนือยนิ่งต่อเนื่องเป็นเวลานาน

แผนภาพ 10 ร้อยละการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอ และระยะเวลาเฉลี่ยของการมีพฤติกรรมเนือยนิ่ง

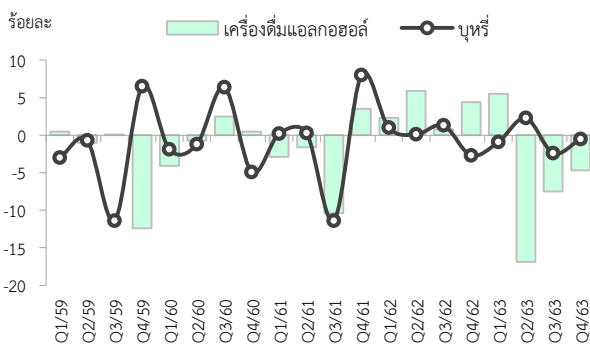
หมายเหตุ: - ร้อยละการมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอของประชากรไทย ปี 2563 เป็นข้อมูลจากการสำรวจในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2563
- ระยะเวลาเฉลี่ยการมีพฤติกรรมเนือยนิ่งของประชากรไทย ปี 2563 เป็นข้อมูลจากการสำรวจในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม พ.ศ. 2563

ที่มา: โครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมด้านกิจกรรมทางกายของประชากรไทยปี 2555-2563
ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (TPAK) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

4. การบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์และบุหรื

การบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์และบุหรืลดลง เนื่องมาจากการปิดสถานบันเทิงและห้ามจำหน่ายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ประกอบกับประชาชนตระหนักถึงความเสี่ยงต่อสุขภาพจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรืมากขึ้น

แผนภาพ 11 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องยนต์แอลกอฮอล์และบุหรื มูลค่าที่แท้จริง (%YoY)

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์และบุหรืไตรมาสสี่ ปี 2563 ลดลงร้อยละ 3.2 โดยการบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์ลดลงร้อยละ 4.7 และการบริโภคบุหรืลดลงร้อยละ 0.5

ภาพรวมปี 2563 การบริโภคเครื่องยนต์แอลกอฮอล์และบุหรืลดลงร้อยละ 3.6 สาเหตุจากมาตรการภาครัฐในการปิดสถานบันเทิงและการห้ามจำหน่ายเครื่องยนต์แอลกอฮอล์จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 และประชาชนตระหนักถึงโทษของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรืซึ่งเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่ทำให้เกิดโอกาสติดเชื้อ COVID-19 ได้ง่ายและอาการรุนแรงกว่าบุคคลทั่วไปจึงหันมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรื เพื่อให้มีสุขภาพที่แข็งแรงขึ้นและเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในชีวิตประจำวันลงด้วย

ความเคลื่อนไหวสำคัญในปี 2563 มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การประกาศห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออนไลน์ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2563 โดยคาดหวังว่าจะสามารถป้องกันไม่ให้เยาวชนเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย ลดผลกระทบอันเกิดจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยีที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยมาตรการนี้อาจสามารถควบคุมได้เฉพาะผู้ประกอบการและร้านค้าขนาดใหญ่ที่มีช่องทางการจำหน่ายที่ชัดเจน แต่สำหรับร้านค้าทั่วไปที่มีขนาดเล็กและผู้ค้ารายย่อยยังยากต่อการควบคุมและอาจมีการลักลอบจำหน่ายเช่นเดิม ซึ่งต้องมีแนวทางการควบคุมเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การสร้างความตระหนักว่าการสูบบุหรืและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสี่ยงติด COVID-19 และอาการรุนแรงกว่าคนทั่วไป ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่า การสูบบุหรืนอกจากจะทำลายปอดแล้ว ยังเพิ่ม

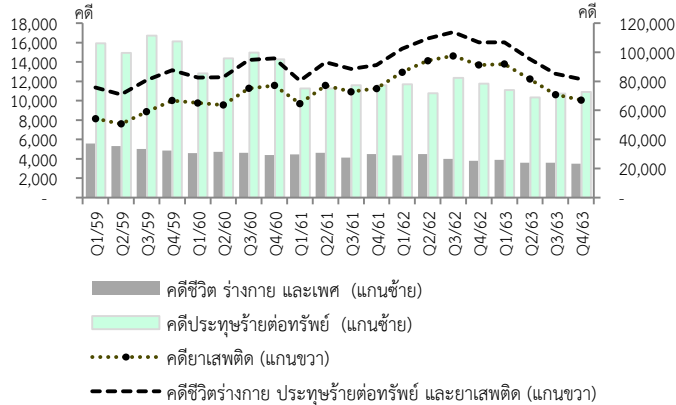
ความเสี่ยงติด COVID-19 สูงขึ้นถึง 14 เท่า และมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ซานฟรานซิสโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ร่วมกับคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ร่วมกันวิจัยและเผยแพร่ ผลการศึกษาในวารสาร Nicotine & Tobacco Research เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2563 จากการรวบรวมรายงาน ผู้ป่วย COVID-19 จำนวน 19 ชิ้น จากวารสารทางการแพทย์ที่ผ่านการทบทวนจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว รวมจำนวน ผู้ป่วย 11,590 ราย ใน 3 ประเทศ ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้ พบว่าผู้ป่วยที่มีประวัติสูบบุหรี่เสี่ยงที่จะ ป่วยหนักจาก COVID-19 และเสี่ยงเสียชีวิตเพิ่มเป็น 2 เท่าของผู้ป่วยที่ไม่เคยสูบบุหรี่ โดยพบว่าร้อยละ 30 ของผู้ป่วยที่สูบบุหรี่จะป่วยด้วยอาการที่รุนแรงหรือเสียชีวิต ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 17 ของผู้ป่วยที่ไม่สูบบุหรี่มี อาการป่วยหนัก เนื่องจากการสูบบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้าจะทำลายเซลล์เยื่อทางเดินหายใจ ทำลายปอดและระบบ ภูมิคุ้มกันของร่างกายในการต่อต้านเชื้อโรค นอกจากนี้ การสูบบุหรี่ยังเพิ่มความเสี่ยงต่อโรคเรื้อรังอื่น ๆ เช่น โรคหัวใจ มะเร็ง เบาหวาน และโรคถุงลมโป่งพอง ที่เป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญของการป่วยรุนแรงของ COVID-19 อีกด้วย สำหรับผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้ภูมิคุ้มกันลดลง เพิ่มความเสี่ยงต่อ การติดเชื้อแบคทีเรียและไวรัสกว่า 3-7 เท่า

ประเด็นที่ยังคงต้องให้ความสำคัญต่อไปคือ การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยของ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักรู้จนเกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและ ค่านิยมของคนในสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดนักดื่มและนักสูบบุหรี่ใหม่และ ผลกระทบต่าง ๆ ที่จะตามมา และควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการจัดการปัญหาในระดับชุมชน ท้องถิ่นมากขึ้นเนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชนและผู้บริโภค เข้าใจปัญหาและบริบทของพื้นที่ซึ่งจะช่วยให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ครอบครัวและโรงเรียนควรเข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหามากขึ้น โดยการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตรหลานในการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้ เวลาร่วมกันในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์และมีประโยชน์ ขณะเดียวกันโรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และควรสอดแทรกเรื่องของโทษและพิษภัยของ บุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหลักสูตรการเรียนการสอน รวมถึงการจัดกิจกรรมร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน

5. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

คดีอาญาโดยรวมลดลง แต่ยังคงต้องเฝ้าระวังการประทุษร้ายต่อทรัพย์ รวมทั้งเฝ้าระวังการลักลอบข้ามชายแดนเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายเพื่อลดการแพร่ระบาดของ COVID-19

แผนภาพ 12 จำนวนคดีอาญาประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกายและเพศ และคดียาเสพติด รายไตรมาส ปี 2559-2563

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
(ข้อมูล ณ วันที่ 12 มกราคม 2564)

ไตรมาสสี่ปี 2563 คดีอาญารวมมีการรับแจ้ง

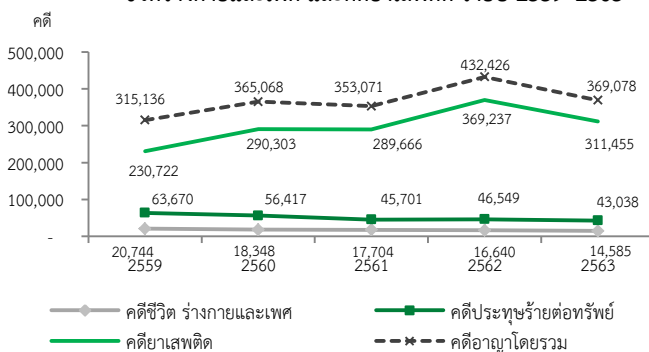
81,517 คดี ลดลงจากไตรมาสเดียวกันของปี 2562 ร้อยละ 23.7 เป็นการรับแจ้งคดียาเสพติด 67,132 คดี ลดลงร้อยละ 26.4 (สัดส่วนร้อยละ 82.4 ของคดีอาญารวม) และคดีชีวิตร่างกายและเพศรับแจ้ง 3,502 คดี ลดลงร้อยละ 7.8 ขณะที่คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 10,883 คดี ลดลงร้อยละ 7.5

ตาราง 10 คดีอาญาประเภทชีวิต ร่างกายและเพศ ประทุษร้ายต่อทรัพย์ ยาเสพติด ปี 2562-2563

ประเภทคดี	2562				2563			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ชีวิต ร่างกาย และเพศ (คดี)	4,353	4,498	3,989	3,800	3,879	3,591	3,613	3,502
%YoY	-2.1	-2.6	-3.5	-15.6	-10.9	-20.2	-9.4	-7.8
ประทุษร้ายต่อทรัพย์ (คดี)	11,684	10,757	12,341	11,767	11,084	10,353	10,718	10,883
%YoY	3.7	-4.5	6.4	1.6	-5.1	-3.8	-13.2	-7.5
ยาเสพติด (คดี)	86,291	94,196	97,520	91,230	91,929	81,504	70,890	67,132
%YoY	33.4	22.1	34.0	21.6	6.5	-13.5	-27.3	-26.4
อาญารวม (คดี)	102,328	109,451	113,850	106,797	106,892	95,448	85,221	81,517
%YoY	27.2	17.6	28.6	17.2	4.5	-12.8	-25.1	-23.7

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 12 มกราคม 2564)

แผนภาพ 13 จำนวนคดีอาญาโดยรวม คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ชีวิตร่างกายและเพศ และคดียาเสพติด รายปี 2559-2563

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
(ข้อมูล ณ วันที่ 12 มกราคม 2564)

ภาพรวมปี 2563 คดีอาญารวมมีการรับแจ้ง

369,078 คดี ลดลงจากปี 2562 ร้อยละ 14.6 เป็นการรับแจ้งคดียาเสพติด 311,455 คดี ลดลงร้อยละ 15.6 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 84.4 ของคดีอาญารวม ขณะที่คดีชีวิตร่างกายและเพศรับแจ้ง 14,585 คดี ลดลงร้อยละ 12.3 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์รับแจ้ง 43,038 คดี ลดลงร้อยละ 7.5

สถานการณ์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปี 2563 พบว่า จากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ในช่วงต้นปี รัฐได้ใช้มาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม มาตรการล็อกดาวน์ เคอร์ฟิว ทำให้การก่ออาชญากรรมทั่วไปในช่วงเวลาดังกล่าวลดลง แต่เกิดอาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 96.5 โดยแบ่งมาในรูปแบบต่าง ๆ คือ การทำธุรกรรมทางการเงินแบบออนไลน์ การหลอกลวงให้โอนเงินรูปแบบต่าง ๆ การสร้างเพจปลอมเพื่อหลอกลวงเหยื่อและขโมยข้อมูลส่วนบุคคล การหลอกลวงขายสินค้าออนไลน์ การพนันออนไลน์ ขณะที่ภายหลังจากผ่อนคลายมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของ COVID-19 รูปแบบการก่ออาชญากรรมด้านอื่นเริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญและเฝ้าระวังในด้านความมั่นคงทางสังคมในระยะต่อไปดังนี้

1. **การแพร่ระบาดของสารเสพติดแบบใหม่** โดยผู้ค้ายาเสพติดนำวัตถุดิบไปผสมดัดแปลง เปลี่ยนรูปแบบเป็นสารเสพติดสูตรใหม่ในลักษณะของยาเสพติด “ค็อกเทล” มีการตั้งชื่อแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มผู้ผสมและผู้ค้า เพื่อนำออกสู่ตลาดจำหน่ายให้กับนักเที่ยวสถานบันเทิง กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้เสพยา โดยสูตรผสมเป็นการนำตัวยาเสพติดหลายชนิดที่มีฤทธิ์ร้ายแรงต่อจิตประสาทหลายตัวมารวมกัน ทั้งเคตามีน” หรือ “ยาเค “ไอซ์” “เฮโรอีน” และ “โรเซ” ยานอนหลับที่ออกฤทธิ์สูงกว่ายานอนหลับทั่วไปถึง 10 เท่า ทำให้มีฤทธิ์ร้ายแรงกว่าสารตั้งต้น เช่น ยาเคนมผง ยาเค ทะเลทราย เมื่อเสพจะมีอาการทางจิตหวาดระแวง ประสาทหลอน กลายเป็นคนวิกลจริต หากเสพยาในปริมาณที่มาก อาจทำให้เสียชีวิตจากการรบกวนการทำงานของหัวใจ ทั้งนี้ การป้องกันและปราบปราม ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการสกัดกั้น จับกุมสารเสพติดที่เป็นสารตั้งต้นที่มักจะมีการลักลอบนำเข้าตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่ขึ้นใน นอกจากนี้ ต้องเร่งขยายผลการจับกุมผู้ค้ารายย่อยไปสู่ผู้ค้ารายใหญ่ที่นำยาเสพติดเข้ามาในพื้นที่ ชุมชน รวมทั้งการรณรงค์ปลูกฝังและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบครัวและชุมชนอย่างต่อเนื่อง และการสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันระหว่างภาครัฐ ชุมชน ครอบครัว และสถานศึกษา

2. **การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน** หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 คลี่คลายลง แต่ตลาดแรงงานยังไม่ฟื้นตัว ยังมีกลุ่มคนที่ตกงาน ขาดรายได้ จึงทำให้คดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน อาทิ ก่อเหตุชิงทรัพย์ ลักทรัพย์ มีการทำร้ายร่างกายจนบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิตเพื่อประสงค์ต่อทรัพย์สิน โดยคนร้ายที่ถูกจับกุม คดีชิงทรัพย์ วังราว ลักทรัพย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 จากไตรมาสก่อน รถจักรยานยนต์ถูกโจรกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 49.3 โดยการแก้ปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่แล้ว ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลชุมชนของตนเอง บูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างอาสาสมัครในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และฝ่ายความมั่นคงในระดับพื้นที่

3. **การลักลอบข้ามชายแดนเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย** โดยเฉพาะชายแดนภาคเหนือและภาคตะวันตก ที่มีช่องทางธรรมชาติเป็นแนวยาว ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและการก่ออาชญากรรม เช่น ขบวนการค้ายาเสพติด ขบวนการนายหน้าลักลอบขนแรงงานต่างชาตินเข้าเมือง ขบวนการลักลอบขนยาเสพติดเข้าประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการระบาดระลอกใหม่ของเชื้อไวรัส ปัจจุบันจากปัญหาการระบาดของ COVID-19 ที่มาจากการลักลอบข้ามแดน รัฐบาลจึงได้มีแนวทางการสกัดกั้นผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาด COVID-19

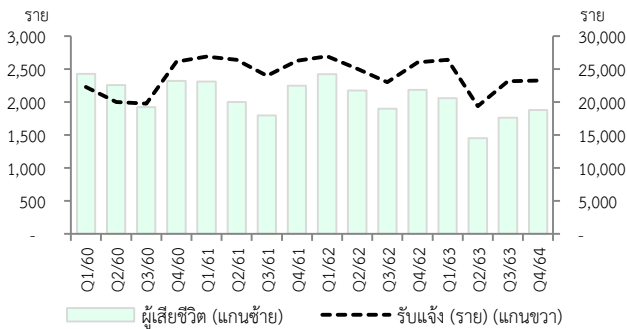
ด้วยการคุมเข้มตามแนวชายแดน ติดตั้งไฟส่องสว่างและเพิ่มกล้องวงจรปิด CCTV ใช้โดรนบินสำรวจ เพิ่มจุดเฝ้าระวังในพื้นที่ที่เป็นช่องทางธรรมชาติ รวมทั้งการวางแผนลาดหนามกว่า 100 ช่องทาง ระยะทางประมาณ 6,000 เมตร ตั้งจุดสกัด ตรวจค้น ทุกรูปแบบ เพิ่มกำลังชุดปฏิบัติการและเครื่องมือเสริมการลาดตระเวนตลอด 24 ชั่วโมงทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ พร้อมทั้งตั้งจุดตรวจภายในหมู่บ้านร่วมกับชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำพื้นที่ ตรวจจุดพักพิงตามแนวชายแดน ตรวจสอบคัดกรองกลุ่มเสี่ยงและบุคคลต่างด้าวลักลอบหลบหนีเข้าเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยผลการดำเนินการในช่วงเดือนมิถุนายน-ธันวาคม 2563 สามารถจับกุมสะสมรวม 10,177 คน เป็นชายเมียนมาร์ร้อยละ 47.5 ของผู้ถูกจับกุมทั้งหมด รองลงมาเป็นชาวกัมพูชาร้อยละ 40.7 และกักตัวเพื่อเฝ้าระวังโรคตามมาตรการป้องกันโรคฯ สอบสวนนำไปสู่การขยายผลการจับกุมและกำหนดมาตรการป้องกันในระยะต่อไป ซึ่งนอกจากป้องกันการลักลอบเข้าประเทศแล้ว การเพิ่มกำลังลาดตระเวนทุกรูปแบบยังสามารถจับกุมการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น โดยผลการปฏิบัติสกัดกั้นยาเสพติดตามนโยบาย "หยุดยาเสพติดไว้ที่แนวชายแดน" ปี 2563 สามารถจับยาบ้า 146 ล้านเม็ด ไอซ์ 5,512 กก. เฮโรอีน 405 กิโลกรัม

4. การลักลอบเล่นการพนัน ทั้งในรูปแบบของการพนันออนไลน์และบ่อนการพนันแบบบ่อนถาวร บ่อนวิ่ง บ่อนคาลิโนประเทศเพื่อนบ้านตามแนวชายแดนไทย ธุรกิจบ่อนพนันมีผลประโยชน์และเงินหมุนเวียนมหาศาล อีกทั้งยังเป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อ COVID-19 ที่ยากต่อการควบคุม จากการที่มลักพนันหลายช่วงวัยเข้าไปมีส่วนร่วมจนเกิดการติดเชื้อไวรัสและแพร่กระจายเป็นวงกว้างอย่างรวดเร็ว เมื่อบ่อนถาวรหัวเมืองถูกกวาดล้างปราบปราม กลุ่มลักพนันบ่อนถาวรจะโยกย้ายไป “บ่อนวิ่ง” ทำให้มีบ่อนขนาดเล็กเพิ่มขึ้นตามพื้นที่ในชนบท และมีการโยกย้ายสถานที่เล่นไปโดยไม่มีที่อยู่แน่นอนเหมือนบ่อนถาวร นักพนันสามารถเข้าถึงได้ง่ายโดยมีการนัดหมายลักลอบเล่นตามสถานที่ที่ระบุไว้ ขณะที่การจับกุมเป็นไปได้ยาก โดยสถิติการจับกุมการพนันของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปี 2563 เพิ่มขึ้นร้อยละ 50.2 ขณะที่ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน ศึกษาสถานการณ์ พฤติการณ์และผลกระทบการพนันในประเทศไทยในปี 2562 พบว่า บ่อนการพนันมีวงเงินหมุนเวียนกว่า 1.2 แสนล้านบาท คนไทยเกือบ 5 ล้านคนไปเล่นการพนันในบ่อน ส่วนใหญ่เล่นกับบ่อนตามบ้าน บ่อนวิ่ง บ่อนงานศพ ทั้งนี้ ผู้ติดการพนันในหลายประเทศถูกพิจารณาว่าเป็นผู้มีปัญหาด้านสุขภาพที่ต้องมีการพัฒนาวิธีการวัดผลทางจิตวิทยาที่ชัดเจน มีการให้คำปรึกษา ไม่แตกต่างจากปัญหาการติดสุรา

6. ความปลอดภัยในการสัญจรทางถนน

การเกิดอุบัติเหตุทางบกและจำนวนผู้เสียชีวิตลดลง ขณะที่อุบัติเหตุช่วงเทศกาลปีใหม่ 2564 มีผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุหลักจากบุคคล จึงยังต้องเร่งรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกความปลอดภัยทางถนน

แผนภาพ 14 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก และจำนวนผู้เสียชีวิต รายไตรมาส ปี 2560-2563

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
(ข้อมูล ณ วันที่ 11 มกราคม 2564)

ไตรมาสสี่ ปี 2563 มีการรับแจ้งการเกิด

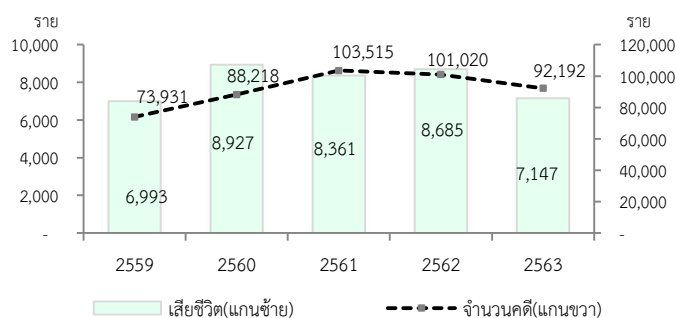
อุบัติเหตุจราจรทางบกจำนวน 23,254 ราย ลดลงร้อยละ 10.7 จากไตรมาสเดียวกันของปี 2562 มีผู้เสียชีวิต 1,879 ราย ลดลงร้อยละ 14.1 ผู้บาดเจ็บรวม 14,197 ราย ลดลงร้อยละ 7.2 สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุจากบุคคลสูงสุดคือ ขับรถตัดหน้า กระชั้นชิดร้อยละ 36.1 รองลงมาได้แก่ ขับรถเร็ว เกินกว่าที่กฎหมายกำหนดร้อยละ 35.7

ตาราง 11 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจร จำนวนผู้เสียชีวิต รายไตรมาส ปี 2562-2563

ประเภทคดี	2562				2563			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
รับแจ้งการเกิดอุบัติเหตุ (คดี)	26,923	25,055	23,007	26,035	26,429	19,361	23,148	23,254
%YoY	0.1	-5.1	-4.1	-0.8	-1.8	-22.7	0.6	-10.7
ผู้เสียชีวิต (ราย)	2,422	2,177	1,899	2,187	2,057	1,450	1,761	1,879
%YoY	4.8	8.7	5.6	-2.8	-15.1	-33.4	-7.3	-14.1

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ข้อมูล ณ วันที่ 11 มกราคม 2564)

แผนภาพ 15 สถิติการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกและจำนวนผู้เสียชีวิต ปี 2559-2563

ที่มา: ระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
(ข้อมูล ณ วันที่ 11 มกราคม 2564)

ตลอดปี 2563 มีการรับแจ้งการเกิด

อุบัติเหตุจราจรทางบกจำนวน 92,192 ราย ลดลงร้อยละ 8.7 มีผู้เสียชีวิต 7,147 ราย ลดลงร้อยละ 17.7 เฉลี่ยเสียชีวิต 19.6 คนต่อวัน มีผู้บาดเจ็บรวม 54,885 ราย ลดลงร้อยละ 9.9 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากมาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างพื้นที่และการทำงานที่บ้านในช่วงไตรมาสสอง ทำให้ปริมาณการใช้รถใช้ถนนลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อระยะของมาตรการสิ้นสุดลง

การเกิดอุบัติเหตุได้กลับมาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับในไตรมาสสามและไตรมาสสี่ เนื่องจากพฤติกรรม การขับขี่ด้วยความเร็วสูง และประมาท รวมทั้งทัศนวิสัยการมองเห็นของผู้ขับขี่บนถนนในบางพื้นที่แอ่งทำให้เกิดอุบัติเหตุซ้ำในพื้นที่เดิม ๆ โดยรถจักรยานยนต์ยังเป็นพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด 34,842 คัน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ของยานพาหนะที่เกิด

อุบัติเหตุทั้งหมด รongลงมาเป็นรถยนต์นั่ง 28,287 คัน คิดเป็นร้อยละ 15.8 สะท้อนสถานการณ์บนท้องถนนยังอยู่ในภาวะวิกฤต รัฐบาลได้กำหนดให้การสร้างความปลอดภัยทางถนนเป็นนโยบายสำคัญ มอบหมายให้ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน บูรณาการทุกภาคส่วนขับเคลื่อนการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งช่วงปกติและช่วงเทศกาลสำคัญ มุ่งเสริมสร้างประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนในมิติเชิงพื้นที่ ดำเนินการสอบสวนและวิเคราะห์อุบัติเหตุทางถนนที่มีผู้เสียชีวิตทุกกรณี เพื่อนำไปจัดทำแผนบูรณาการลดอุบัติเหตุทางถนนที่สอดคล้องกับปัจจัยเสี่ยงสำคัญ ได้แก่ ขับรถเร็ว ดื่มแล้วขับ ตัดหน้ากระชั้นชิด และไม่ใช้อุปกรณ์นิรภัย เข็มงวดมาตรการทางกฎหมาย และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด พร้อมใช้มาตรการทางสังคมควบคู่กับการสื่อสารเชิงรุก สร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยทางถนนในระยะยาว วิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนในเส้นทางที่เป็นจุดเสี่ยงอุบัติเหตุทางถนนและดำเนินการแก้ไขให้มีความปลอดภัย เพื่อให้การเดินทางในทุกเส้นทางปลอดภัยทางถนนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ มาตรการภาครัฐจะถูกนำไปปฏิบัติได้จริง ท้องถิ่นชุมชนเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการและแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ บูรณาการข้อมูล ค้นหารูปแบบที่เหมาะสม มีการนำเสนอต้นแบบความสำเร็จเรื่องความปลอดภัยทางถนนในระดับพื้นที่เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนความปลอดภัยทางถนนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

นอกจากการให้ความสำคัญกับการเกิดอุบัติเหตุในช่วงเทศกาลอย่างจริงจังแล้ว ยังต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านพฤติกรรมจราจร ขี่ ยานพาหนะ และปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของถนนเพื่อป้องกันความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อาทิ การป้องกันจุดตัดทางเชื่อมและถนนที่มีอุบัติเหตุบ่อยครั้ง เช่น จุดตัดรถไฟ-ถนน โดยในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2557-2562) สถิติอุบัติเหตุในจุดหลักผ่านเฉลี่ยประมาณปีละ 81 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตเฉลี่ยปีละ 27 คน โดยมีสาเหตุจากผู้ขับขี่รถยนต์ประมาท ขาดความระมัดระวังในการข้ามบริเวณจุดตัดทางรถไฟ และลักษณะทางกายภาพที่ไม่เหมาะสมหลายแห่งอยู่ในจุดอับสายตา บริเวณจุดทางโค้งมีระยะการมองเห็นไม่เพียงพอ ไม่มีเจ้าหน้าที่เฝ้าระวัง ไม่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ทั้งนี้ การป้องกันอุบัติเหตุในรูปแบบนี้สามารถดำเนินการได้ทันที โดยติดตั้งเครื่องกั้นทางรถไฟอัตโนมัติในจุดที่เกิดอุบัติเหตุซ้ำซ้อนที่มีความเสี่ยงสูง เช่น แนวเส้นทางรถไฟทางคู่และรถไฟทางสาม ดำเนินการตรวจสอบจุดตัดทางหลักผ่าน ดำเนินการปิดจุดทางหลักผ่านขนาดเล็ก และรวมจุดตัดทางรถไฟโดยก่อสร้างถนนเลียบทางรถไฟ (Collector Road) เพื่อข้ามทาง ณ จุดที่ปลอดภัยแทน

ประเด็นเฝ้าระวังต่อไปที่ยังต้องให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจราจรใช้รถใช้ถนน การสร้าง/พัฒนาถนน สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ปลอดภัย การบูรณาการการแก้ปัญหาอย่างจริงจังทั้งในส่วนกลางที่กำหนดนโยบายร่วมกับชุมชน ท้องถิ่น โดยใช้กลไกของศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนทุกระดับขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี เน้นการลดปัจจัยเสี่ยงการเกิดอุบัติเหตุทางถนนและลดการเสียชีวิตทั้งด้านพฤติกรรมจราจร เช่น การขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การดื่มแล้วขับ และการไม่สวมหมวกนิรภัย ด้านมาตรฐานความปลอดภัยของถนน และด้านความปลอดภัยของยานพาหนะ ส่วนในระดับพื้นที่ให้ศูนย์ปฏิบัติการความปลอดภัยทางถนนอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าภาพร่วมกับภาคประชาชน จิตอาสา และอาสาสมัคร ขับเคลื่อนการดำเนินงานในชุมชน หมู่บ้าน โดยเน้นการลดปัจจัยเสี่ยงทั้งด้านคน ถนน และยานพาหนะ ป้องปรามพฤติกรรมเสี่ยง ดื่มแล้วขับ รถจักรยานยนต์ไม่ปลอดภัย และการไม่สวมหมวกนิรภัย ให้บังคับใช้กฎหมาย

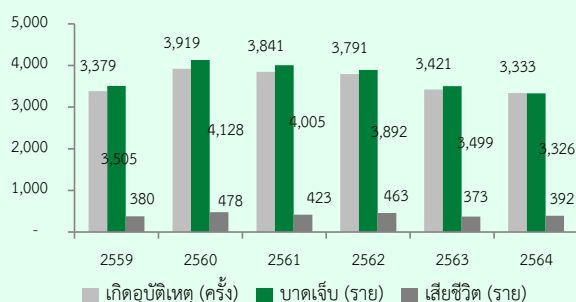
อย่างเข้มข้นตลอดทั้งปี ควบคู่กับการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก ในการใช้รถใช้ถนนอย่างปลอดภัย ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติผู้ขับขี่ให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อสร้าง วัฒนธรรมความปลอดภัยอย่างยั่งยืน

การเกิดอุบัติเหตุช่วงเทศกาลปีใหม่

ช่วงเทศกาลปีใหม่ 2564 แม้จะเป็นช่วงที่เกิดการระบาดระลอกใหม่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งทำให้ปริมาณ การใช้รถใช้ถนนน้อยกว่าปีก่อน ๆ ที่ผ่านมา รวมทั้งการเฝ้าระวังการเกิดอุบัติเหตุของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีการนำบทเรียน ความสำเร็จจากการแก้ไขปัญหา COVID-19 มาใช้ในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ภายใต้ชื่อ "ชีวิตวิถีใหม่ ขับขี่อย่างปลอดภัย ไร้อุบัติเหตุ" ด้วยการกำหนดมาตรการลดการสูญเสียจากอุบัติเหตุทางถนน อาทิ เน้นการดำเนินงานในพื้นที่ ภายใต้แนวคิดการยึดพื้นที่เป็นที่ตั้ง (Area Approach) บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจังและต่อเนื่อง ตั้งแต่ช่วงก่อนควบคุม เข้มข้น ช่วงควบคุมเข้มข้น และช่วงหลังควบคุมเข้มข้น รวมทั้งดำเนินมาตรการ "ตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์" แต่กลับพบการเกิด อุบัติเหตุไม่ต่างจากปีที่ผ่านมาและยังมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น โดยในช่วงดังกล่าวเกิดอุบัติเหตุรวม 3,333 ครั้ง ลดลงจากช่วงเดียวกัน ของเทศกาลปี 2563 ร้อยละ 2.6 มีผู้เสียชีวิต 392 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.1 (เฉลี่ยวันละ 56 คน หรือชั่วโมงละ 2.3 คน) มีผู้บาดเจ็บ 3,326 ราย ลดลงร้อยละ 4.9 สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ ขับรถเร็วร้อยละ 33.6 ต้มแล้วขับร้อยละ 33.7 พฤติกรรมเสี่ยง ที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนสูงสุด ได้แก่ ไม่สวมหมวกนิรภัยร้อยละ 59.3 ต้มแล้วขับร้อยละ 25.1 ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ รถจักรยานยนต์ร้อยละ 82.5 รถปิคอัพร้อยละ 6.2 ส่วนใหญ่เกิดบนเส้นทางตรงร้อยละ 65.7 ถนนกรมทางหลวงร้อยละ 37.8 สำหรับช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ ช่วงเวลา 16.01-20.00 น.

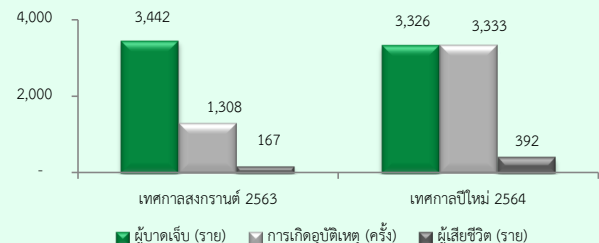
ทั้งนี้ เพื่อสร้างความปลอดภัยทางถนนและลดการสูญเสีย ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนนทุกระดับควรร่วมมือ กับจังหวัดในการถอดบทเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลสถิติอุบัติเหตุทางถนน โดยเฉพาะจังหวัดที่มีจำนวนการเกิดอุบัติเหตุและผู้เสียชีวิตเป็นลำดับต้น ๆ วิเคราะห์ค้นหาสาเหตุหลักและปัจจัยเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุทางถนน เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อน กำหนดมาตรการและแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา มีการบริหารจัดการให้ถนนมีความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง เช่น การปรับปรุงซ่อมแซมจุดที่เกิดอุบัติเหตุซ้ำซาก ขยายช่องทางถนน การแยกเลนรถจักรยานยนต์โดยเฉพาะ ให้มีการบังคับใช้ กฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัดต่อเนื่องตลอดทั้งปี รวมถึงประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกความปลอดภัยทางถนน

แผนภาพ 16 สถิติการเกิดอุบัติเหตุ จำนวนผู้เสียชีวิต/ ผู้บาดเจ็บจาก อุบัติเหตุจราจรทางถนนในช่วงเทศกาลปีใหม่ 2559-2564

ที่มา: ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล 2564

แผนภาพ 17 สถิติอุบัติเหตุจราจรในช่วงเทศกาลของไทยที่เกิดสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ปี 2563-2564

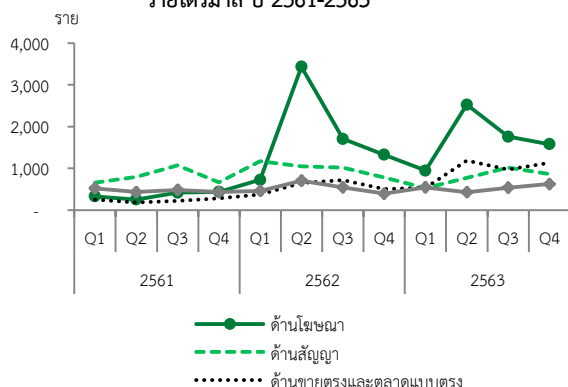

ที่มา: ศูนย์อำนวยการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในช่วงเทศกาล ปี 2563-2564

7. การคุ้มครองผู้บริโภค

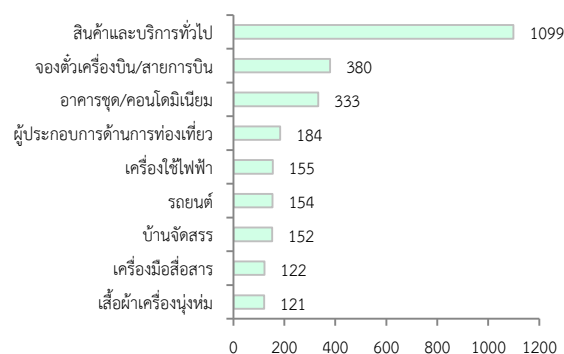
การร้องเรียนผ่านสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในไตรมาสสี่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 39.7 และ 58.2 ตามลำดับ ขณะที่การคุ้มครองผู้บริโภคในภาพรวมปี 2563 ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 และมาตรการฟื้นฟู เยียวายต่าง ๆ

แผนภาพ 18 การรับเรื่องร้องเรียนจำแนกตามประเด็น รายไตรมาส ปี 2561-2563

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (ข้อมูล ณ วันที่ 21 มกราคม 2564)

แผนภาพ 19 สินค้าและบริการที่มีการร้องเรียนสูงสุดในไตรมาสสี่ ปี 2563 (หน่วย : ราย)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (ข้อมูล ณ วันที่ 21 มกราคม 2564)

การรับเรื่องร้องเรียนสินค้าและบริการในไตรมาสสี่ ปี 2563 ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) มีจำนวน 4,198 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 39.7 โดยด้านที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุดคือ ด้านโฆษณา ขณะที่ด้านขายตรงและตลาดแบบตรงยังคงได้รับการร้องเรียนจำนวนมากจากการหลอกลวงให้ร่วมลงทุน รองลงมาเป็นด้านสัญญา และด้านฉลาก ตามลำดับ ทั้งนี้ สินค้าและบริการที่ได้รับการร้องเรียนมากที่สุดคือ สินค้าและบริการทั่วไป 1,099 ราย รองลงมาเป็นจอร์ตตัวเครื่องบิน/สายการบิน 380 ราย อาคารชุด/คอนโดมิเนียม 333 ราย ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว 184 ราย เครื่องใช้ไฟฟ้า 155 ราย รถยนต์ 154 ราย เป็นต้น

ตาราง 12 การรับเรื่องร้องเรียนจำแนกตามประเด็น (ราย)

เรื่องร้องเรียน	2562				2563			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
ด้านโฆษณา	726	3,432	1,705	1,328	949	2,525	1,758	1,578
%YoY	120.0	1,256.5	308.9	202.5	30.7	-26.4	3.1	18.8
ด้านสัญญา	1,170	1,050	1,018	779	528	776	1,019	865
%YoY	77.3	32.1	-5.0	17.3	-54.9	-26.1	0.1	11.0
ด้านขายตรงและตลาดแบบตรง	377	651	721	503	534	1,189	975	1,130
%YoY	48.4	261.7	227.7	75.9	41.6	82.6	35.2	124.7
ด้านฉลาก	459	706	545	395	547	429	537	625
%YoY	-12.1	63.0	13.1	-9.0	19.2	-39.2	-1.5	58.2
รวม	2,732	5,839	3,989	3,301	2,575	4,949	4,327	4,198
%YoY	55.7	251.5	82.1	64.8	-6.4	-15.8	7.5	39.7

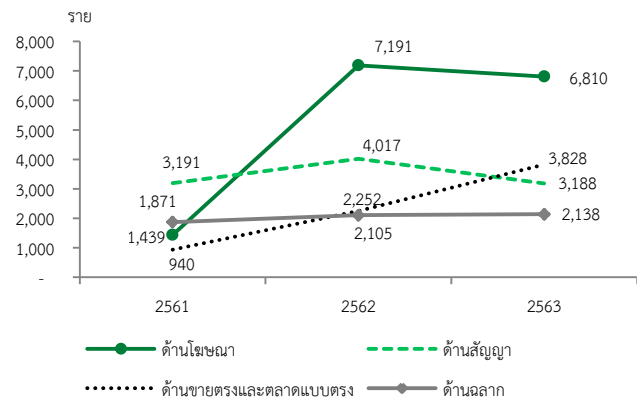
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ตาราง 13 การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องทุกข์ให้ผู้บริโภค (ราย)

การดำเนินการ	2563			
	Q1	Q2	Q3	Q4
เจรจาไกล่เกลี่ยได้ข้อยุติ	466	626	486	571
ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	322	293	236	333
เสนอคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค	11	11	22	59
ส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคดำเนินคดี	222	455	154	465
ศาลพิพากษาให้ชำระค่าเสียหาย	30	34	11	141
ดำเนินการบังคับตามคำพิพากษา	3	24	5	6
ดำเนินการตาม พ.ร.บ. ล้มละลาย	1	0	0	0
อื่นๆ (ยุติเรื่อง, ถอนเรื่อง, สิ้นสุดคดี)	8	135	15	26
รวม	1,063	1,578	929	1,601

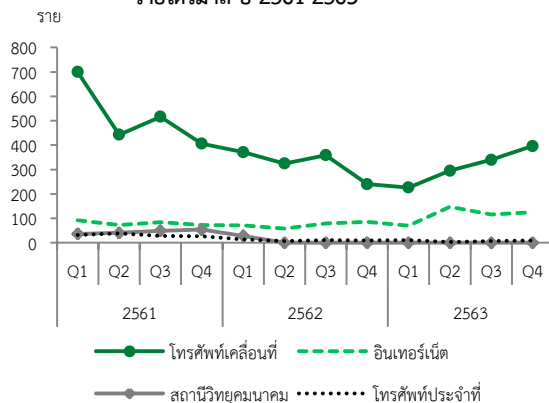
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

แผนภาพ 20 การรับเรื่องร้องเรียนจําแนกตามประเด็น รายปี 2561-2563

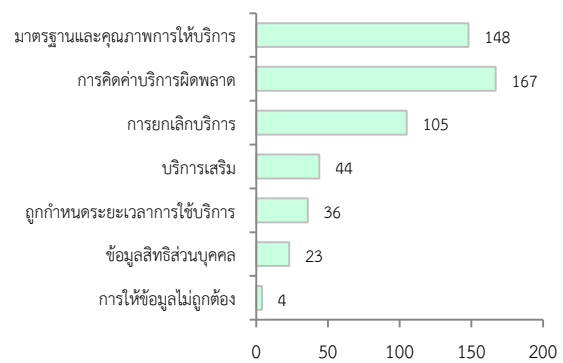
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (ข้อมูล ณ วันที่ 21 มกราคม 2564)

แผนภาพ 21 การรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม รายไตรมาส ปี 2561-2563

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

แผนภาพ 22 ประเด็นร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม ในไตรมาสสี่ ปี 2563 (หน่วย : ราย)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

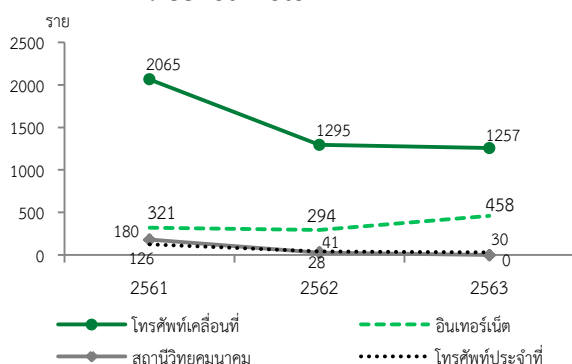
ขณะที่การร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคมของ กสทช. พบว่า ไตรมาสสี่ ปี 2563 มีการร้องเรียนทั้งสิ้น 530 เรื่อง เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 58.2 โดยเป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการคิดค่าบริการผิดพลาด 167 ราย มาตรฐานและคุณภาพการให้บริการ 148 ราย การยกเลิกบริการ 105 ราย และบริการเสริม 44 ราย โดยประเด็นการร้องเรียนเกี่ยวกับค่าบริการโทรศัพท์ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจุบัน กสทช. ออกประกาศการกำหนดและกำกับดูแลอัตราขั้นสูงของค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ภายในประเทศที่เกินกว่าสิทธิการใช้งานของรายการส่งเสริมการขายหลัก ได้แก่ (1) บริการเสียง (Voice) (2) บริการข้อความสั้น (SMS) (3) บริการข้อความมัลติมีเดีย (MMS) และ (4) บริการอินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ (Mobile Internet) เพื่อให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ และไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ หรือกีดกันผู้ใช้บริการหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด โดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2563

ตาราง 14 การรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม (ราย)

ประเภทบริการ	2562				2563			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
โทรศัพท์เคลื่อนที่	371	325	359	240	226	295	340	396
%YoY	-47.0	-26.6	-30.4	-40.9	-39.1	-9.2	-5.3	65.0
อินเทอร์เน็ต	71	58	79	86	70	147	116	125
%YoY	-22.8	-19.4	-7.1	19.4	-1.4	153.4	46.8	45.3
สถานีวิทยุคมนาคม	28	0	0	0	0	0	0	0
%YoY	-22.2	-100.0	-100.0	-100.0	-100.0	-	-	-
โทรศัพท์ประจำที่	14	4	11	9	11	3	7	9
%YoY	-56.3	-82.1	-60.7	-66.7	-21.4	-57.1	-36.4	0.0
รวม	484	390	449	335	307	445	463	530
%YoY	-43.7	-34.5	-33.8	-40.1	-36.6	14.1	3.1	58.2

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

แผนภาพ 23 การรับเรื่องร้องเรียนในกิจการโทรคมนาคม รายปี 2561-2563

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

ตลอดปี 2563 พบว่า การร้องเรียนผ่าน สคบ. เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 จากปีที่ผ่านมา เนื่องจากมีประเด็นการร้องเรียนอันเนื่องมาจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 เพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ปกติ อาทิ การร้องเรียนด้านการจองตั๋วเครื่องบิน/สายการบิน ที่มีการยกเลิกเที่ยวบิน ขอคืนค่าโดยสารและไม่ได้รับเงินคืนตามกำหนด การสั่งซื้อสินค้าแล้วไม่ได้รับสินค้า รวมถึงมีการฉวยโอกาสจากวิกฤติ COVID-19 หลอกให้ร่วมลงทุนในธุรกิจขายตรง ขณะที่การรับเรื่องร้องเรียนของ กสทช. เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.2 โดยเฉพาะในประเด็นการร้องเรียนโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทั้งนี้ ยังมีประเด็นเฝ้าระวังในการ

คุ้มครองผู้บริโภคที่สำคัญ คือ (1) สินค้าปลอมและสินค้าราคาสูงเกินจริง ทั้งที่ซื้อขายผ่านหน้าร้านและช่องทางออนไลน์ (2) การหลอกลวงกรรมสิทธิ์คุ้มครองเกี่ยวกับ COVID-19 (3) ภัยไซเบอร์จากมาตรการทำงานที่บ้าน (Work from Home) และ (4) การคุ้มครองผู้บริโภคจากการซื้อขายออนไลน์ข้ามประเทศ (Cross-Border E-Commerce) ที่ยังไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบกำกับดูแลในส่วนที่ไม่ได้ซื้อขายผ่านแพลตฟอร์ม และที่ผ่านแพลตฟอร์มที่ไม่ได้จดทะเบียนในราชอาณาจักร

ตาราง 15 อัตราขึ้นสูงของค่าบริการในส่วนที่เกินกว่าสิทธิในการใช้งานของรายการส่งเสริมการขายหลัก

ประเภทบริการ	อัตราค่าบริการ
บริการเสียง	ไม่เกิน 1.60 บาทต่อนาที
บริการข้อความสั้น	ไม่เกิน 2.50 บาทต่อข้อความ
บริการข้อความมัลติมีเดีย	ไม่เกิน 4.50 บาทต่อข้อความ
บริการอินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่	ไม่เกิน 0.90 บาทต่อข้อความ

หมายเหตุ: อัตราค่าบริการข้างต้นไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

การพัฒนาทักษะดิจิทัลมีความสำคัญกับการทำงานในอนาคต

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทักษะการทำงานในอนาคตอย่างรวดเร็ว เครื่องจักรสมองกลจะเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการแทนที่แรงงานโดยเฉพาะแรงงานทักษะต่ำ แรงงานจึงต้องเร่งพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญให้สอดคล้องกับการทำงานในโลกอนาคตโดยเฉพาะทักษะด้านดิจิทัลมากขึ้น

การประสพภาวะวิกฤตจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้อัตราการใช้อินเทอร์เน็ตสูงขึ้นมาก เนื่องจากประชาชนต้องเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต เช่น การทำงานจากบ้าน การเรียนออนไลน์ การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ สำหรับภาครัฐได้ใช้ช่องทางให้ความช่วยเหลือกับประชาชนที่ได้รับผลกระทบ อาทิ การลงทะเบียนเพื่อขอรับความช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สถานการณ์ดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งนอกจากจะเอื้อต่อการใช้ชีวิตในระหว่างที่ยังมีโรคระบาด ยังมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในภาวะ “วิถีใหม่” และการทำงานในอนาคต

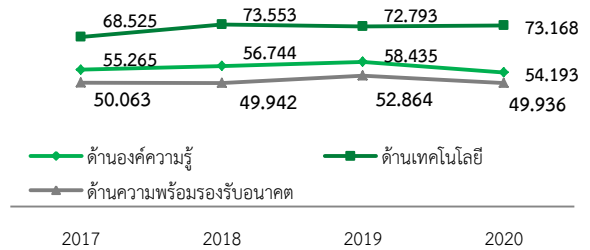
การประชุมเวทีเศรษฐกิจโลกปี 2020 (World Economic Forum, 2020) ได้รายงานไว้ในอีก 5 ปี ข้างหน้า ธุรกิจกว่าร้อยละ 43 มีแผนที่จะลดจำนวนแรงงานและนำเทคโนโลยีมาใช้ร่วมกับการทำงานมากขึ้น และร้อยละ 41 จะจ้างผู้เชี่ยวชาญสำหรับงานเฉพาะแทนพนักงานเดิมของตน อีกทั้งภาคธุรกิจร้อยละ 34 มีความต้องการแรงงานที่มีทักษะมากขึ้น แต่ทักษะของแรงงานในปัจจุบันกลับไม่สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าวมากนัก โดยเฉพาะการทำงานระหว่างแรงงานร่วมกับปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีขั้นสูง และทักษะในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยอาชีพที่จะมีความต้องการมากขึ้นในปี 2025 อาทิ Data Analysts and Scientists, AI and Machine Learning Specialists, Big Data Specialists, และ Digital Marketing and Strategy Specialists จะเน้นการใช้เทคโนโลยีซึ่งจำเป็นต้องอาศัยกำลังแรงงานที่มีทักษะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีเป็นหลัก

หากพิจารณาความพร้อมของทักษะแรงงานไทยต่อการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต โดยเฉพาะทักษะด้านดิจิทัล พบว่า แรงงานไทยยังคงมีทักษะอยู่ในระดับที่ต้องเร่งพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของการทำงานในอนาคต **โดยรายงานการประชุมเวทีเศรษฐกิจโลกปี 2020 (World Economic Forum, 2020) ชี้ว่า ประชากรไทยที่มีทักษะด้านดิจิทัลมีเพียงร้อยละ 54.9 และยังคงมีปัญหาในการเตรียมกำลังแรงงานเพื่อรองรับทักษะการทำงานในอนาคตอยู่อันดับที่ 89 จาก 140 ประเทศ สอดคล้องกับผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันทางดิจิทัล (World Digital Competitiveness Ranking) โดยสถาบัน International Institute for Management Development (IMD) ซึ่งประเมินจากปัจจัยหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ (Knowledge)**

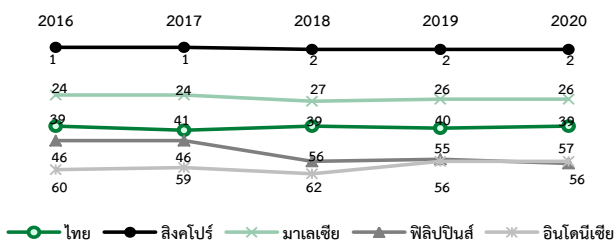
ด้านเทคโนโลยี (Technology) และด้านความพร้อมรองรับอนาคต (Future readiness) โดยในปี 2020 ประเทศไทยมีคะแนนรวม 64.265 จาก 100 คะแนน และอยู่อันดับที่ 39 จาก 63 ประเทศ โดยด้านองค์ความรู้มีคะแนน 54.193 อยู่อันดับ 43 ด้านเทคโนโลยีมีคะแนน 73.168 อยู่อันดับที่ 22 และด้านความพร้อมรองรับอนาคตมีคะแนน 49.936 อยู่อันดับที่ 45 ซึ่งปัจจัยย่อยที่เป็นจุดอ่อนที่สำคัญคือ การฝึกอบรมและการศึกษา (อันดับ 55) และทัศนคติในการปรับตัวในการทำงานในอนาคตได้ (อันดับ 53) และเมื่อพิจารณาคะแนนในแต่ละปัจจัยในช่วงที่ผ่านมา ทักษะด้านเทคโนโลยีประเทศไทยมีแนวโน้มคะแนนเพิ่มขึ้น แต่ทักษะด้านความรู้และด้านความพร้อมรองรับอนาคตกลับมีแนวโน้มคะแนนลดลง

แผนภาพ 24 คะแนนทักษะด้านดิจิทัลของไทย (IMD World Digital)

ที่มา: IMD World Digital Competitiveness

แผนภาพ 25 อันดับความสามารถในการแข่งขันด้านดิจิทัล (World digital Competitive Ranking 2016-2020)

ที่มา: IMD World Digital Competitiveness

นอกจากนี้ หากพิจารณาอันดับทักษะด้านดิจิทัลเทียบกับประเทศในอาเซียน พบว่า ประเทศในอาเซียนมีแนวโน้มการพัฒนาไม่ต่างกันมากนัก อันดับของแต่ละประเทศค่อนข้างคงที่ มีเพียงประเทศอินโดนีเซียที่มีแนวโน้มการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลที่ดีขึ้น โดยในปี 2020 ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 39 จาก 63 ประเทศทั่วโลก และอยู่อันดับที่ 3 ในอาเซียนเป็นรองสิงคโปร์และมาเลเซีย

สำหรับแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลนั้น สามารถจำแนกได้เป็น 2 ส่วน กล่าวคือ 1) การพัฒนาทักษะของแรงงาน (Martin, 2017¹) แนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของแรงงานประกอบด้วย (1) การขยายการเข้าถึงและผู้ใช้งาน ICT เพื่อให้แรงงานคุ้นชินกับ ICT ซึ่งจะเป็นการพัฒนาทักษะแรงงานไปในตัว (2) การมีนโยบายตลาดแรงงานเชิงรุก (Active labour Market Policies) ที่การดำเนินการต้องเชื่อมโยงกับทักษะที่มีความต้องการของตลาด นโยบายตลาดแรงงานเชิงรุกยังรวมถึงการส่งเสริมการทำงาน และการเชื่อมโยงแรงงานกับผู้ประกอบการที่มีความต้องการแรงงานอีกด้วย และ (3) การส่งเสริมการพัฒนาทักษะแรงงานด้านดิจิทัล ซึ่งในบางประเทศมีการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับแรงงานที่ไปฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านที่ต้องการ 2) การยกระดับการศึกษาด้าน ICT (World bank, 2016²) ระบุว่า (1) ต้องดำเนินการตั้งแต่การวางแผน โดยเชื่อมโยงการศึกษา ด้าน ICT กับแผนอื่น รวมทั้งหากโลกการสนับสนุน และดึงดูดเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม (2) ต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT ให้ครอบคลุม ซึ่งรวมถึงการพัฒนาครูให้มีทักษะด้าน ICT (3) กำหนดมาตรฐานด้านการเรียนรู้ ICT และทำให้การเรียนรู้ ICT เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต (4) มีอุปกรณ์ ICT เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และ (5) ติดตามประเมินผลการใช้ ICT ในการศึกษา ซึ่งประเทศไทยอาจนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาแรงงานของไทยให้มีขีดความสามารถในการรองรับการทำงานในอนาคต และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในที่สุด

¹ Policies to Expand Digital Skills for the Machine, Martin 2017 สืบค้นจาก <http://ftp.iza.org/pp123.pdf>

² ICT & education policies, World Bank, 2016

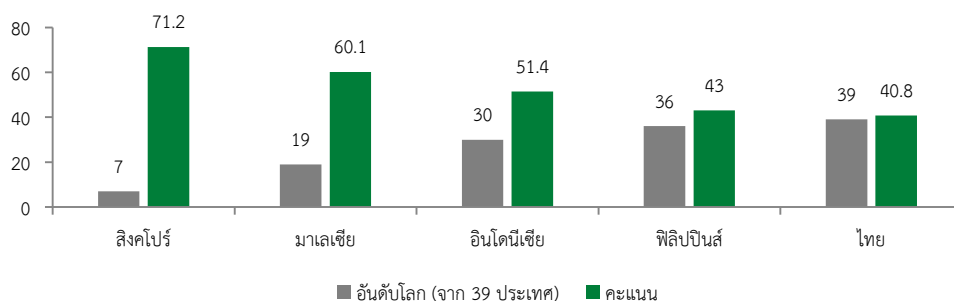
หลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุ : เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

หลักประกันรายได้ผู้สูงอายุได้ออกแบบอย่างครอบคลุมประชากรทุกกลุ่ม แต่ยังมีประเด็นด้านความเพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงมีความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้ผู้สูงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และดำรงชีพได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยภาครัฐควรส่งเสริมการออม จัดทำมาตรการเพิ่มรายได้ และเพิ่มความรอบรู้ด้านการเงินให้ผู้สูงอายุ

ประเทศไทยเป็นสังคมสูงอายุ โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุเกินร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ในปี 2566 และสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) ในปี พ.ศ. 2576 ซึ่งประชากรที่สูงอายุจะมีสัดส่วนร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุแล้ว แต่พบว่าการออมในผู้สูงอายุยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต จากรายงานเรื่องการเตรียมความพร้อม ด้านการเงินและสุขภาพในสังคมอายุยืน³ ของ TDRI (2562) ระบุว่าคนรายได้ปานกลางที่อาศัยในเขตเมืองจะต้องเก็บออมเงินประมาณ 4.3 ล้านบาทเมื่ออายุ 60 ปี ถึงจะมีเงินเพียงพอใช้จ่ายจนถึงอายุ 100 ปี ส่วนคนรายได้ปานกลางที่อาศัยในเขตชนบทจะต้องมีเงินออมประมาณ 2.8 ล้านบาท เมื่ออายุ 60 ปี ถึงจะมีเงินเพียงพอใช้จ่ายจนถึงอายุ 100 ปี ซึ่งจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในปี 2562 พบว่า มีครัวเรือนเพียง 1.2 แสนครัวเรือนเท่านั้นที่มีเงินออมสูงกว่า 2.8 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.5 ของครัวเรือนทั้งประเทศ สะท้อนให้เห็นว่าสถานะการออมของครัวเรือนในปัจจุบันยังไม่เพียงพอกับระดับดังกล่าว

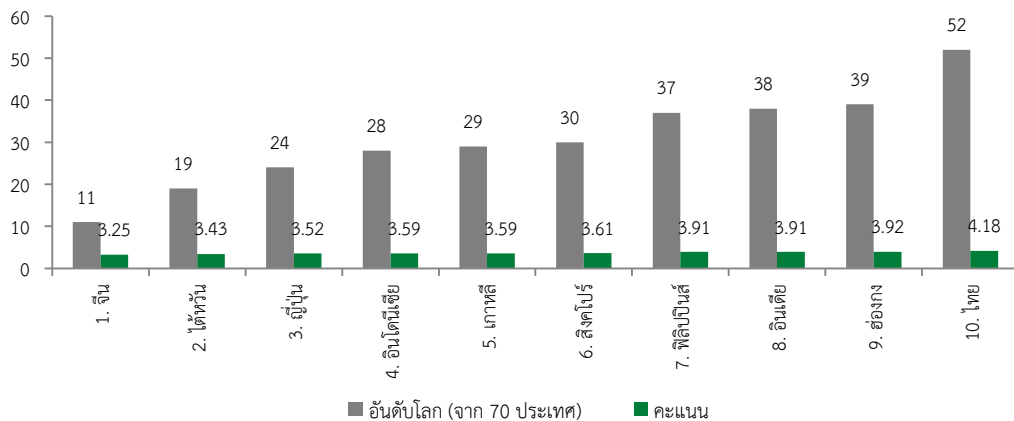
แผนภาพ 26 คะแนนและอันดับดัชนีระบบบำนาญโลกในภูมิภาคเอเชีย ปี 2563 (Global Pension Index 2020)

ที่มา: Mercer CFA Institute Global Pension Index Report

³ รายงานการเตรียมความพร้อม ด้านการเงินและสุขภาพในสังคมอายุยืน, TDRI 2562 สืบค้นจาก <https://tdri.or.th/2019/08/financial-and-health-preparation-in-a-longevity-society/>

แผนภาพ 27 คะแนนและอันดับตัวชี้วัดระบบบำนาญโลก ปี 2563 (Allianz Pension Index 2020)

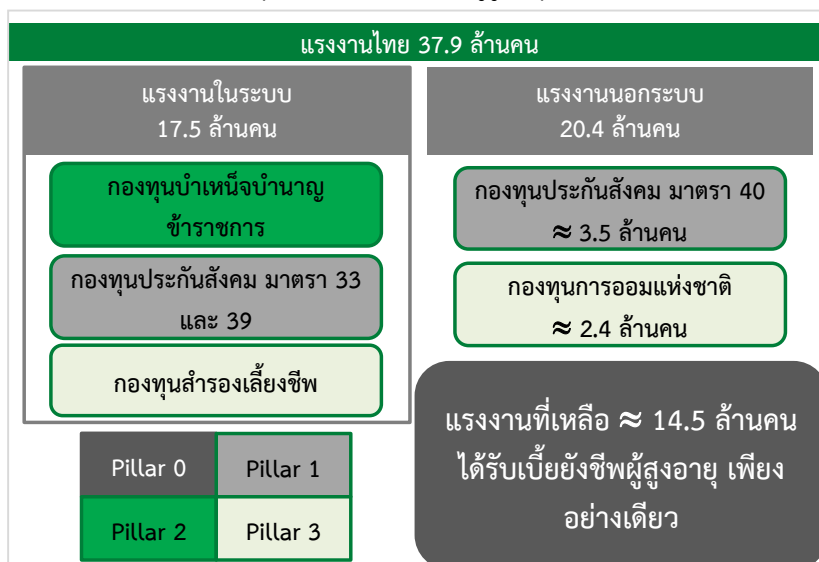
ที่มา: Allianz Global Pension Report 2020

นอกจากนี้ ในปี 2563 สถาบันระดับโลก 2 สถาบันคือ Mercer CFA และบริษัท Allianz นำเสนออันดับบำนาญของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งรายงานดังกล่าวระบุตรงกันว่า ประเทศไทยมีคะแนนและอันดับของระบบบำนาญอยู่ในระดับต่ำ โดยสถาบัน Mercer CFA นำเสนอดัชนีระบบบำนาญโลก (Global Pension Index 2020) โดยพิจารณาจาก 3 มิติหลักคือ (1) ความเพียงพอ (Adequacy) (2) ความยั่งยืน (Sustainability) และ (3) การตรวจสอบได้ (Integrity) รายงานว่าประเทศไทยถูกจัดเป็นอันดับสุดท้ายจาก 39 ประเทศทั่วโลก โดยได้รับคะแนนอยู่ที่ 40.8 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชีย เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ขณะที่เมื่อพิจารณามิติย่อยของประเทศไทย พบว่า ประเทศไทยได้คะแนนต่ำสุดในด้านความเพียงพอ โดยมีคะแนน 36.8 อยู่ในอันดับที่ 38 ขณะที่ด้านความยั่งยืนประเทศไทยได้รับคะแนน 40.8 อยู่ในอันดับที่ 29 และการตรวจสอบได้ได้รับคะแนน 47.3 อยู่ในอันดับที่ 35 เช่นเดียวกับรายงานของบริษัท Allianz ที่นำเสนอตัวชี้วัดระบบบำนาญ “Allianz Pension Indicator : API” ใน 3 ด้านเช่นกัน คือ (1) ประชากรศาสตร์และการคลัง (2) ความยั่งยืนของระบบ และ (3) ความเพียงพอของเงินบำนาญ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าครองชีพ และพบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 52 ของโลกจาก 70 ประเทศทั่วโลก และอันดับ 10 ของภูมิภาคเอเชีย โดยมีคะแนนในมิติด้านความเพียงพอ และประชากรศาสตร์และการคลังในระดับต่ำเช่นกัน จากรายงานข้างต้นประกอบกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของประเทศที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) ในปี 2566 และสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) ในปี 2576 ทำให้ไทยต้องทบทวนระบบบำนาญของประเทศอีกครั้ง โดยเฉพาะในมิติด้านความเพียงพอ

หลักประกันด้านรายได้ผู้สูงอายุของไทย สามารถจำแนกตามเสาหลักได้เป็น 5 เสาหลักสำคัญ คือ

1. เสาหลักที่ 0 (Pillar 0) เป็นระบบบำนาญตามหลักสากลซึ่งเป็นการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้กับผู้สูงอายุ ได้แก่ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ ระบบบำนาญรูปแบบเดิมซึ่งรัฐให้เป็นสวัสดิการแก่ข้าราชการ
2. เสาหลักที่ 1 (Pillar 1) เป็นระบบบำนาญภาคบังคับที่กำหนดผลประโยชน์ที่จะได้รับหลังเกษียณ ได้แก่ ระบบประกันสังคมมาตรา 33 และ 39
3. เสาหลักที่ 2 (Pillar 2) เป็นระบบบำนาญภาคบังคับที่กำหนดจำนวนเงินสะสมเพื่อรองรับการเกษียณ ซึ่งการออมสามารถกำหนดรูปแบบให้ผู้ออมเลือกนโยบายการลงทุนเองได้ ได้แก่ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
4. เสาหลักที่ 3 (Pillar 3) เป็นการออมภาคสมัครใจ ได้แก่ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนการออมแห่งชาติ และกองทุนประกันสังคมมาตรา 40
5. เสาหลักที่ 4 (Pillar 4) เป็นระบบการออมในรูปแบบทรัพย์สินอื่น และการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อรองรับการใช้ชีวิตการเกษียณ ซึ่งรวมถึงการเข้าถึงสนับสนุนอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การสนับสนุนจากครอบครัว โครงการสังคมอื่น เช่น ประกันสุขภาพ

แผนภาพ 28 ความครอบคลุมของหลักประกันรายได้ผู้สูงอายุ ปี 2563

ที่มา: กองทุนประกันสังคม กองทุนการออมแห่งชาติ, ข้อมูลการสำรวจแรงงานนอกระบบ และข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากกำลังแรงงานไทยที่มีอยู่ในปัจจุบันจำนวน 37.9 ล้านคน ตามหลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุที่มีอยู่ จะพบว่าแรงงานไทยอย่างน้อยอยู่ในหลักประกันรายได้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งใน 5 เสาหลัก กล่าวคือ (1) แรงงานในระบบจำนวน 17.5 ล้านคน มีกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนประกันสังคมมาตรา 33 และมาตรา 39 รองรับ ซึ่งจะได้รับบำนาญจากทั้งกองทุน

ประกันสังคม และเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ และ (2) แรงงานนอกระบบจำนวน 20.4 ล้านคน ซึ่งไม่มีการออมภาคบังคับ แต่มีการออมภาคสมัครใจที่รัฐจัดให้ แบ่งเป็นกองทุนประกันสังคมมาตรา 40 จำนวน 3.5 ล้านคน (ข้อมูลจาก สำนักงานประกันสังคม ณ เดือนพฤศจิกายน 2563) และกองทุนการออมแห่งชาติ 2.4 ล้านคน (ข้อมูลจาก กองทุนการออมแห่งชาติ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2563) ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุด้วย โดยแรงงานที่เหลือ 14.5 ล้านคนจะได้รับสิทธิประโยชน์จากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอย่างเดียว

ทั้งนี้ หากพิจารณาความเพียงพอของบำนาญหลังเกษียณจากข้อมูล Gross Pension Replacement Rate (pension benefit as a share of individual lifetime average earnings) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่ใช้วัดความเพียงพอของรายได้หลังเกษียณซึ่งนำเสนอไว้ในรายงานของ OECD ในปี 2018 พบว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนที่ร้อยละ 37.5 แตกต่างจากค่าเฉลี่ยของ OECD อยู่ที่ร้อยละ 52 ค่อนข้างมาก และต่างจากข้อเสนอการศึกษาของ Deloitte & Touche Consulting Group ภายใต้การดำเนินการของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังที่ระบุระดับรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพหลังเกษียณ โดยมีชีวิตความเป็นอยู่ในระดับพื้นฐานหรืออัตราทดแทนรายได้หลังเกษียณ (Replacement Rate) ของไทยควรอยู่ที่ร้อยละ 50-60 ซึ่งหากพิจารณารายได้หลังเกษียณในหลักประกันประเภทต่าง ๆ จะพบว่าไม่มีเพียงข้าราชการที่จะมีรายได้เพียงพอที่ร้อยละ 50-70 ของเงินเดือนเดือนสุดท้ายเท่านั้น โดยหลักประกันรายได้สำหรับผู้สูงอายุอื่นจะได้รับบำนาญขั้นต่ำระหว่าง 24,600-83,800 บาท ขณะที่เงินบำนาญจะได้รับระหว่าง 1,024-8,850 บาทต่อเดือน

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนว่าภาครัฐมีหลักประกันทางรายได้ของผู้สูงอายุให้กับประชาชนทุกกลุ่มอย่างครอบคลุม แต่อาจไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ซึ่งภาครัฐควรดำเนินการคือ

1. **ด้านการเพิ่มการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้ให้กับผู้สูงอายุ** โดย (1) ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนรับรู้ และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงการมีหลักประกันให้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น ทั้งในด้านการสมัครและการขอรับสิทธิประโยชน์ และ (2) พิจารณาทบทวนฐานเงินเดือนสูงสุดสำหรับการจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคม และปรับอัตราการออมเพิ่ม เพื่อเป็นช่องทางให้แรงงานสามารถออมได้มากขึ้น ขณะเดียวกันภาคประชาชนยังสามารถเตรียมความพร้อมด้านรายได้หลังเกษียณของตนเองควบคู่กับการเข้าถึงหลักประกันที่จัดสรรโดยรัฐ

2. **ด้านการเพิ่มรายได้และความรู้ทางการเงิน** โดย (1) ส่งเสริมการมีรายได้หลังเกษียณ โดยอาจกำหนดประเภทงานที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและปลอดภัยกับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นช่องทางการหารายได้ทดแทนรายได้หลักหลังเกษียณ และ (2) เพิ่มความรู้ในการบริหารจัดการการเงิน (Financial literacy)

ตาราง 16 ระบบหลักประกันทางรายได้ของผู้สูงอายุในยามเกษียณอายุที่ 60 ปี

บำเหน็จ บำนาญ ข้าราชการ	กองทุนประกันสังคม			กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)	เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
<u>กรณีเป็นสมาชิก กบข.</u> - บำเหน็จ: เงินเดือนเดือนสุดท้าย x เวลาราชการ - บำนาญ: (เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือน x เวลาราชการ) / 50 หมายเหตุ: บำนาญต้องไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย และเวลาราชการ เศษเดือน เศษวัน เป็นจุดทศนิยม	มาตรา 33 และ 39 <u>กรณีเข้าเงื่อนไข (สมทบครบ 180 เดือน)</u> : บำนาญตลอดชีวิต : $20 + [1.5 \times (\text{จำนวนปีที่ทำงาน} - 15) / 100] \times \text{ค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย}$	มาตรา 40 ทางเลือกที่ 2 บำเหน็จ : $(50 \text{ บาท} \times \text{จำนวนเดือน} + \text{เงินออมเพิ่ม}) + \text{ผลตอบแทน}$	มาตรา 40 ทางเลือกที่ 3 บำเหน็จ : $(150 \text{ บาท} \times \text{จำนวนเดือน} + \text{เงินออมเพิ่ม}) + \text{ผลตอบแทน} + 10,000 \text{ (หากเกิน 180 เดือน)}$	<u>กรณีเข้าเงื่อนไข (ยอดเงินสะสมอย่างน้อย 144,000 บาท)</u> : บำนาญตลอดชีวิต : ยอดสะสมทั้งสิ้น / 240 <u>หากอายุ 60 ปีขึ้นไป</u> : ได้รับเงินดำรงชีพ 600 บาท/เดือน เงินสะสมทั้งหมด (ไม่ตลอดชีพ)	ผู้ที่มีอายุ 60-69 ปี : 600 บาทต่อเดือน ผู้ที่มีอายุ 70-79 ปี : 700 บาทต่อเดือน ผู้ที่มีอายุ 80-89 ปี : 800 บาทต่อเดือน ผู้ที่มีอายุ 90 ปีขึ้นไป : 1,000 บาทต่อเดือน
<u>กรณีไม่เป็นสมาชิก กบข.</u> - บำเหน็จ: เงินเดือนเดือนสุดท้าย x จำนวนปีเวลาราชการ - บำนาญ: (เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือน x จำนวนปีเวลาราชการ) / 50 หมายเหตุ: บำนาญอย่างสูงไม่เกินเงินเดือนเดือนสุดท้าย	<u>กรณีไม่เข้าเงื่อนไข</u> - สมทบน้อยกว่า 12 เดือน : ได้ส่วนสมทบของตนเองคืน - สมทบ 12-179 เดือน : ได้ส่วนสมทบของตนเองและนายจ้างคืน				

ที่มา: บทความ “ทำอะไร จะสูงวัย แบบไม่ยากจน: ตอนที่ 1 ระบบประกันสังคมไทย” สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2563 และศูนย์การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ กองบัญชาการกองทัพไทย คำนวณโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

บทความ “พ.ร.ก. เงินกู้ให้อะไรกับประชาชน ”

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ระบาดอย่างรุนแรงขึ้นทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย และเป็นโรคอุบัติใหม่ที่ยังไม่มียารักษาและวัคซีนป้องกันส่งผลให้จำนวนผู้ติดเชื้อทั่วโลกและภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว การระบาดของโรคทำให้ระบบเศรษฐกิจของไทยหดตัวอย่างรุนแรง รวดเร็ว กระทบต่อประชาชนทุกสาขาอาชีพในวงกว้าง เป็นภัยพิบัติสาธารณะที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชีวิตและสุขภาพอนามัยของประชาชนและต่อความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลจึงได้ออก พ.ร.ก. เงินกู้หนึ่งล้านล้านบาท ใช้เพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ภาคประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรค

สืบเนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID-19 ที่ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกภาคส่วน รัฐบาลจึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและพยุงเศรษฐกิจ และได้ออกพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 หรือที่เรียกกันว่า พ.ร.ก. เงินกู้หนึ่งล้านล้านบาท ซึ่งการแก้ไขปัญหาการระบาด การช่วยเหลือ/เยียวยา และการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมตามพระราชกำหนดดังกล่าวได้กำหนดการใช้จ่ายเป็น 3 แผนงานหลัก ได้แก่

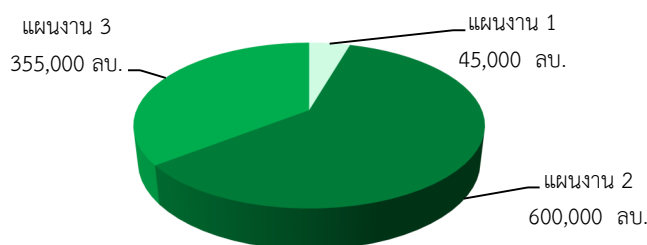
แผนงานหรือโครงการที่ 1 มีวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีวงเงินกู้จำนวน 45,000 ล้านบาท ประกอบด้วย (1) แผนงานหรือโครงการเพื่อรองรับค่าใช้จ่าย ค่าเยียวยา ค่าชดเชย และค่าเสี่ยงภัยสำหรับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องตลอดจนค่าใช้จ่ายในการจัดหาผู้ชำนาญการทั้งในประเทศและต่างประเทศ (2) แผนงานหรือโครงการเพื่อจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์ทางการแพทย์และสาธารณสุข ยารักษาโรค วัคซีนป้องกันโรค และห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ (3) แผนงานหรือโครงการเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการบำบัดรักษา ป้องกัน ควบคุมโรค รวมทั้งการวิจัยพัฒนาทางการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อการฟื้นฟูด้านสาธารณสุขของประเทศ (4) แผนงานหรือโครงการเพื่อการเตรียมความพร้อมด้านสถานพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายในการกักตัวผู้มีความเสี่ยงในการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ (5) แผนงานหรือโครงการด้านสาธารณสุขเพื่อรับสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเนื่องมาจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

แผนงานหรือโครงการที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้กับภาคประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีวงเงินกู้จำนวน 555,000 ล้านบาท และต่อมาเมื่อเกิดการระบาดของโรคฯ ระลอกใหม่ ได้รับการโอนงบประมาณจากแผนงานที่ 3 อีกจำนวน 45,000 ล้านบาท รวมเป็น 600,000 ล้านบาท โครงการที่จะได้รับการพิจารณาภายใต้แผนงานนี้ประกอบด้วย (1) แผนงานหรือโครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบจากการ

ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (2) แผนงานหรือโครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่เกษตรกรซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (3) แผนงานหรือโครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ผู้ประกอบการซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ (4) แผนงานหรือโครงการเพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ เพื่อรับมือสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเนื่องมาจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

แผนงานหรือโครงการที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีวงเงินกู้จำนวน 400,000 ล้านบาท และต่อมาเมื่อเกิดการระบาดของโรคฯ ระลอกใหม่ ได้อนองประมาณไปแผนงานที่ 2 อีกจำนวน 45,000 ล้านบาท คงเหลือ 355,000 ล้านบาท โครงการที่จะได้รับการพิจารณาภายใต้แผนงานนี้ประกอบด้วย (1) แผนงานหรือโครงการลงทุนและกิจกรรมการพัฒนาที่สามารถพลิกฟื้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เพิ่มศักยภาพ และยกระดับการค้าการผลิต และการบริหารในสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ โดยครอบคลุมภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมการค้าและการลงทุน ท่องเที่ยวและบริการ (2) แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน ผ่านการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยการส่งเสริมตลาดสำหรับผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของธุรกิจชุมชนที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวหรือภาคบริการอื่น ๆ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน การจัดหาปัจจัยการผลิตและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งการสร้างการเข้าถึงช่องทางการตลาด พร้อมทั้งยกระดับมาตรฐานคุณภาพและมูลค่าเพิ่มของสินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและชุมชน (3) แผนงานหรือโครงการเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและเอกชนรวมถึงการลงทุนต่าง ๆ ของภาคเอกชน เพื่อให้สถานะการบริโภคและการลงทุนกลับเข้าสู่ระดับปกติได้โดยเร็ว และ (4) แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานผ่านการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน และสนับสนุนกระบวนการผลิตเพื่อการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

แผนภาพ 29 แผนงานและกรอบวงเงิน ภายใต้ พ.ร.ก. เงินกู้หนึ่งล้านล้านบาท

หมายเหตุ: มีการโอนกรอบวงเงินจากแผนงาน/โครงการกลุ่มที่ 3 ไปยังแผนงาน/โครงการกลุ่มที่ 2 จำนวน 45,000 ล้านบาท (เป็นการดำเนินการตามมาตรา 6 (3) แห่งพระราชกำหนดฯ)

ที่มา: พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และมติ ครม. เมื่อวันที่ 19 ม.ค. 64 และ 15 ก.พ. 64 อนุมัติให้นำเงินกู้เพื่อการตามมาตรา 5 (3) มาใช้เพื่อการตามมาตรา 5 (2) รวมจำนวน 45,000 ล้านบาท

ภาพรวมการอนุมัติโครงการและการเบิกจ่าย

ปัจจุบันกรอบวงเงินกู้ยืมอนุมัติไปแล้วทั้งสิ้น 748,666.24 ล้านบาท และมีการเบิกจ่ายแล้วประมาณร้อยละ 54.05 ของงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติทั้งหมด (ข้อมูล ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2564) โดยมีโครงการที่ได้รับการอนุมัติแล้วจำนวน 256 โครงการ วงเงิน 748,666.24 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 74.9 ของงบประมาณรวม อย่างไรก็ตาม วงเงินอนุมัติดังกล่าวจะถูกกู้และเบิกจ่ายเป็นงวดตามความจำเป็นในการใช้จ่ายจริง ซึ่งปัจจุบันมีการเบิกจ่ายแล้วจำนวน 404,632.25 ล้านบาท

ตาราง 17 รายงานสรุปผลการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินกู้ตามพระราชกำหนด ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2564

สรุปวงเงินใช้จ่าย	วงเงินตามบัญชีท้าย	วงเงินอนุมัติ	จำนวนโครงการ	คงเหลือ	ผลการเบิกจ่าย	ร้อยละ
แผนงาน/โครงการกลุ่มที่ 1	45,000	19,698.14	16	25,301.86	3,866.22	19.63%
1.1 แผนงานเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายสำหรับบุคลากรทางการแพทย์ฯ		3,150.92	2	-	2,074.08	65.82%
1.2 แผนงานหรือโครงการเพื่อจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การแพทย์และสาธารณสุขฯขึ้นป้องกันโรคและห้องปฏิบัติการทางการแพทย์		2,358.99	5	-	7.63	0.32%
1.3 แผนงานหรือโครงการเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการบำบัดรักษาป้องกันควบคุมโรคฯ		2,999.70	1	-	1,755.65	58.53%
1.4 แผนงานหรือโครงการเพื่อการเตรียมความพร้อมด้านสถานพยาบาล		9,781.86	3	-	-	0.00%
1.5 แผนงานหรือโครงการด้านสาธารณสุขเพื่อรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินอันเนื่องมาจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา		1,406.66	5	-	28.86	2.05%
แผนงาน/โครงการกลุ่มที่ 2	600,000	595,853.21	9	4,146.79	345,551.38	57.99%
2.1 แผนงานเพื่อช่วยเหลือเยียวยาและชดเชยให้แก่ประชาชน		482,550.68	8	-	232,248.84	48.13%
2.2 แผนงานโครงการช่วยเหลือเกษตรกร		113,302.54	1	-	113,302.54	100.00%
แผนงาน/โครงการกลุ่มที่ 3	355,000	133,114.89	231	221,885.11	55,214.65	41.48%
3.1 แผนงานพลิกฟื้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจฯ		29,451.73	13	-	110.27	0.37%
3.2 แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน		9,408.64	209	-	484.17	5.15%
3.3 แผนงานส่งเสริมและกระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและเอกชน		94,254.53	9	-	54,620.21	57.95%
3.4 แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน		-	-	-	-	0.00%
รวมทั้งหมด	1,000,000	748,666.24	256	251,333.76	404,632.25	54.05%

หมายเหตุ * มีการโอนกรอบวงเงินจากแผนงาน/โครงการกลุ่มที่ 3 ไปยังแผนงาน/โครงการกลุ่มที่ 2 จำนวน 45,000 ล้านบาท (เป็นการดำเนินการตามมาตรา 6(3) แห่งพระราชกำหนดฯ)

ที่มา: สำนักบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง (ข้อมูล ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2564)

ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ

การดำเนินโครงการภายใต้แผนงานโครงการตาม พ.ร.ก. เงินกู้ฯ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

แผนงานที่ 1 มีวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และสาธารณสุขเพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้สนับสนุนโครงการที่สำคัญ อาทิ โครงการจัดหาและวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยบริการสุขภาพ เพื่อให้หน่วยบริการสุขภาพของ สป.สธ. มีศักยภาพเพียงพอสามารถดำเนินการรักษาพยาบาลผู้ป่วยติดเชื้อโควิด-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรค ป้องกันความสูญเสียต่อชีวิตของประชาชน ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่ภาวะปกติได้เร็วขึ้น และสามารถลดผลกระทบต่อประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ ได้

โครงการพัฒนาศักยภาพระบบบริการสุขภาพ รองรับสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของหน่วยงานส่วนภูมิภาค หน่วยบริการสาธารณสุข และหน่วยบริการสุขภาพ ของ สป.สธ. ได้รับการพัฒนาศักยภาพ ให้พร้อมรองรับการรักษา บำบัด ฟื้นฟู ป้องกัน ควบคุม การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างมีประสิทธิภาพ แผนเร่งรัดการเข้าถึงวัคซีน COVID-19 สำหรับประชาชนไทย เป็นการพัฒนาวัคซีนต้นแบบตั้งแต่ต้นน้ำในประเทศ เพิ่มศักยภาพอุตสาหกรรมการผลิตวัคซีนในประเทศ และพัฒนาสถานสัตว์ทดลองเพื่อการวิจัย ซึ่งจะช่วยให้ ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการผลิตวัคซีน COVID-19 รวมทั้งสามารถพัฒนาวัคซีนได้เองเมื่อมีการระบาดของ โรคติดต่ออุบัติใหม่ในอนาคต รวมถึงโครงการค่าตอบแทน เยียวยา ชดเชย และเลี้ยงภัย สำหรับการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชน เพื่อช่วยดำเนินการสนับสนุนการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคโควิด-19 และช่วยเหลือเยียวยา ฟื้นฟูทาง จิตใจแก่ประชาชนในระดับชุมชน ตลอดจนการจัดกระบวนการพัฒนาประชาชนในการปฏิบัติตามมาตรการ ป้องกันโรคโควิด-19 ซึ่ง อสม. ถือเป็นบุคลากรด่านหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการทำหน้าที่เฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกัน รวมถึงการระบุงกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ

แผนงานที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้กับภาคประชาชน เกษตรกร และ ผู้ประกอบการ ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้สนับสนุนเงิน ช่วยเหลือประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบกว่า 31 ล้านคน โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบและกลุ่ม เปราะบาง ประกอบด้วย ผู้ประกอบอาชีพอิสระซึ่งได้รับผลกระทบจากการไม่สามารถทำงานได้ และมีรายได้ลดลง จำนวน 15.3 ล้านคน เกษตรกรซึ่งไม่สามารถนำผลผลิตมาขายได้จำนวน 7.56 ล้านคน และกลุ่มเปราะบาง อาทิ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ฯลฯ ที่ส่วนใหญ่ต้องพึ่งพิงเงินจากวัยแรงงานทำให้ได้รับผลกระทบเมื่อวัยแรงงานมีรายได้ลดลง อีกจำนวน 7.7 ล้านคน ซึ่งประชาชนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย และชนชั้นกลาง จากข้อมูลการสำรวจภาวะ เศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่า กลุ่มคนเหล่านี้ได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐเพิ่มขึ้นในช่วงวิกฤต โดยเฉพาะ กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐเพิ่มขึ้นมาก ทั้งนี้ หากไม่มีเงินช่วยเหลือดังกล่าว ครัวเรือนกลุ่มนี้ จะมีรายได้ลดลงมาก นอกจากนี้ ได้สนับสนุนโครงการเพิ่มกำลังซื้อผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง เป็นโครงการสำคัญที่ช่วยบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายให้กับประชาชนในภาวะที่เศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัว ซึ่งในช่วงเวลา ดังกล่าวการจ้างงานยังทำได้ไม่เต็มที่ อีกทั้งสถานประกอบการมีการลดชั่วโมงการทำงานลง ซึ่งกระทบต่อรายได้ ดังนั้น การมีมาตรการอุดหนุนเงินเพิ่มรายได้ และมาตรการช่วยเหลือในการลดภาระค่าใช้จ่ายจึงมีส่วนช่วยให้ ประชาชนรักษาระดับการบริโภค และลดภาระค่าครองชีพ พร้อมกับกระตุ้นเศรษฐกิจได้ระดับหนึ่ง

ตาราง 18 กลุ่มคน/จำนวนผู้ได้รับการช่วยเหลือ/เยียวยา

กลุ่มคนที่ได้รับการช่วยเหลือ เยียวยา (ล้านคน)	จำนวนผู้มีสิทธิ (ล้านคน)	จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือ (ล้านคน)	จำนวนเงินเบิกจ่าย (ล้านบาท)
กลุ่มเกษตรกร	10	7.565	113,302.5
กลุ่มประกันสังคม - ผู้ประกันตนที่มีคุณสมบัติครบ (เบิกประกันสังคม) - ผู้ประกันตนที่มีคุณสมบัติไม่ครบ	11 0.0597	ตามมาตรา 33 0.0139	ตามมาตรา 33 208.9
กลุ่มอาชีพอิสระ	16	15.3	159,077.9
กลุ่มเปราะบางที่รัฐบาลช่วย Top up เพิ่มเติมให้	6.78	6.66	19,990.6
ผู้มีบัตรสวัสดิการของรัฐ - ที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ - เพิ่มกำลังซื้อ	1.16 13.94	1.026 13.61	3,080.3 34,123.9
การช่วยเหลือประชาชนแบบถ้วนหน้า (โครงการเราชนะ)	31.1		15,767.3
การช่วยเหลือผู้ประกันตน ม.33 (โครงการ ม.33 เราสู้)	9.3		
รวมทั้งสิ้น		44.14*	345,551.4

* จำนวน 44.14 ล้านคน (รวมผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนับซ้ำที่ได้รับการช่วยเหลือโครงการเพิ่มกำลังซื้อและการช่วยเหลือในกลุ่มอาชีพอิสระบางส่วน)

ที่มา: สำนักบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง (ข้อมูล ณ วันที่ 19 มกราคม 2564)

แผนงานที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้สนับสนุนโครงการที่คาดว่าจะสร้างตำแหน่งงานรองรับการว่างงานมากถึง 416,581 ตำแหน่ง โดยแบ่งเป็นการจ้างงานในท้องถิ่น 156,581 ตำแหน่ง และนักศึกษาจบใหม่ 260,000 ตำแหน่ง ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการจ้างงาน โดยการจ้างงานในท้องถิ่น มีการจ้างงานเกิดขึ้นแล้ว 131,961 ตำแหน่ง สำหรับโครงการจ้างนักศึกษาจบใหม่มีการจ้างงานแล้ว 11,962 ตำแหน่ง

ตาราง 19 แผนงาน/โครงการ ที่ทำให้เกิดการจ้างงาน

แผนงาน	การจ้างงาน (คน)	กลุ่มเป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)
การลงทุนและกิจกรรมการพัฒนาที่สามารถพลิกฟื้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย - โครงการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ด้านสัตว์ป่า - โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย)	61,250	แรงงานท้องถิ่นที่ตกงาน/ประชาชน/บัณฑิตจบใหม่/นักศึกษา	11,371.60
การฟื้นฟูเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชนฯ - โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ - โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” - โครงการเฝ้าระวังสร้างแนวกันไฟสร้างรายได้ชุมชน	25,188	เกษตรกร/บัณฑิตจบใหม่/แรงงานกลับบ้าน	8,338.92
การส่งเสริมและกระตุ้นการบริโภคภาคครัวเรือนและเอกชน - โครงการอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง - โครงการพัฒนาตำบลแบบบูรณาการ - โครงการพัฒนาป่าไม้ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน - โครงการส่งเสริมการจ้างงานใหม่สำหรับผู้จบการศึกษาใหม่โดยภาครัฐและเอกชน	330,143	แรงงานท้องถิ่น/ประชาชนท้องถิ่น/บัณฑิตจบใหม่	25,981.43
รวมทั้งสิ้น	416,581		45,691.95

ที่มา: สำนักบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง (ข้อมูล ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564)

นอกจากประชาชนจะได้รับประโยชน์ทางตรงจาก 3 แผนงานภายใต้พระราชกำหนดเงินกู้ฯ แล้ว การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนเนื่องจากการปรับตัวภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคฯ ยังสนับสนุนให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมดิจิทัล (Digital Society) เร็วขึ้น จากการที่ภาครัฐได้กำหนดมาตรการช่วยเหลือ เยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด-19 ผ่านแอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” และ “ถุงเงิน” ซึ่งเป็นช่องทางที่มีความสะดวกและปลอดภัย ทำให้คนไทยเริ่มมีความคุ้นชินกับการใช้จ่ายเงินผ่าน E-Wallet หรือ กระเป๋าตังอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ดีต่อการต่อยอดในการใช้แอปพลิเคชันอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน รวมถึงการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นสังคมดิจิทัล จากการดำเนินโครงการภายใต้ พ.ร.ก.เงินกู้ที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการจัดการ ทั้งการลงทะเบียนขอรับสิทธิประโยชน์ในโครงการต่าง ๆ ทำให้เกิดเป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ การนำข้อมูลจากหลายหน่วยงานมารวมตรวจสอบสิทธิประโยชน์เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน ทำให้เกิดการผ่อนคลายข้อจำกัดในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานลง ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่การสร้างความร่วมมือในการเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและการดำเนินนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่เหมาะสม ตรงกับวัตถุประสงค์และกลุ่มเป้าหมายต่อไป

บทเรียนและแนวทางการพัฒนาในระยะต่อไป

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตจำนวนมาก รวมทั้งเกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจสังคม ความมั่นคงระดับชาติ และมีแนวโน้มการระบาดอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้จากการดำเนินงานที่ผ่านมาจึงมีความสำคัญเพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุงระบบและการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ให้สามารถรองรับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งการระบาดระลอกใหม่ หรือเกิดวิกฤตอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

- **การมีความพร้อมในการรองรับโรคอุบัติใหม่** การเกิดขึ้นของโรคอุบัติใหม่ อาทิ โรคซาร์ โรคไข้หวัดนก ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทำให้สาธารณสุขไทยมีแผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมป้องกัน แก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ มีการรองรับสถานการณ์ทั้งในด้านการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ บุคลากร การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของโรคได้อย่างรวดเร็ว ช่วยลดความเสียหายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับโรคให้กับบุคลากรในพื้นที่ เสริมการประสานงานและบูรณาการของหน่วยงาน การพัฒนาฐานข้อมูลและระบบเฝ้าระวังโรคด้วยระบบดิจิทัล เพื่อเสริมความแข็งแกร่งของการตอบสนองต่อสถานการณ์โรค COVID-19

- **การมีหลักประกันด้านรายได้ของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ** จะสามารถบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์วิกฤตได้ ในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า แรงงานนอกระบบประมาณ 17.5 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.2 ของจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด ไม่มีหลักประกันด้านรายได้มารองรับจากการขาดรายได้ ทำให้ภาครัฐต้องเข้ามาช่วยเหลือ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการสร้างความตระหนักในการออมให้กับประชาชนโดยเฉพาะแรงงานนอกระบบเพื่อรองรับปัญหาด้านรายได้หากเกิดกรณีฉุกเฉินหรือเกิดเหตุสุดวิสัย

รวมถึงการสร้างความรู้ในการบริหารจัดการเงิน การสร้างการเข้าถึงช่องทางการออมได้ง่าย นอกจากนั้น ต้องมีการทบทวนรูปแบบการออมให้มีความหลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการและความสามารถในการออมของแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะการออมระยะยาว เช่น การออมโดยปลูกต้นไม้มีมูลค่า การบังคับออม

- **การมีฐานข้อมูลบุคคลด้านสวัสดิการสังคมที่สมบูรณ์ทำให้การช่วยเหลือประชาชนมีความรวดเร็วและตรงกลุ่มเป้าหมาย** ปัญหาหลักในการช่วยเหลือเยียวยาประชาชน พบว่า ฐานข้อมูลบุคคลไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและกระจายกระจาย ทำให้ยากต่อการนำข้อมูลมาเชื่อมโยงกันและใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ ยังขาดหน่วยงานกลางทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน จากปัญหาดังกล่าว ทำให้มีผู้ตกหล่นไม่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาอย่างทั่วถึงที่ ดังนั้น การพัฒนาและจัดการระบบฐานข้อมูลบุคคลจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นตั้งแต่การจัดเก็บข้อมูล การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล การจัดโครงสร้างของข้อมูล การกำหนดสิทธิในการเข้าถึง และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลบุคคลระหว่างฐานข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งข้อมูลสวัสดิการ และการได้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เข้ากับฐานข้อมูลภาษี เพื่อใช้ในการจัดสรรความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว ทันการณ์ ประหยัดงบประมาณ รวมทั้งช่วยเหลือได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย และยังเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำนโยบายโดยเฉพาะนโยบายทางภาษี ในการช่วยเหลือประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการจัดสวัสดิการ ยังต้องมีมาตรการสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อลดข้อจำกัดของประชาชนบางกลุ่มที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้รับประโยชน์จากการจัดสวัสดิการสังคมด้วย

- **การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม** ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อาทิ การจัดทำสื่อความรู้เผยแพร่ในรูปแบบและช่องทางต่างๆ การพัฒนาแอปพลิเคชันติดตามและเฝ้าระวังโรค เช่น หมอชนะ ไทยชนะ COVID-19 Tracker การปรับตัวของภาคเอกชนที่อนุญาตให้พนักงานทำงานที่บ้าน การตรวจคัดกรองโรคก่อนเข้าสถานที่ รวมถึงการสนับสนุนสถานที่ในการกักตัว ฯลฯ ต่างมีส่วนสำคัญที่ทำให้การบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดทำได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งความร่วมมือจากหน่วยงานในระดับพื้นที่ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้การจัดการและการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ สามารถลงไปถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น อาทิ การจัดหาอาหาร/การเปิดโรงงานในช่วงเกิดการแพร่ระบาดรุนแรงขององค์กรต่าง ๆ การช่วยเหลือผู้ว่างกลุ่มเสี่ยงของ อสม. ในพื้นที่ ฯลฯ สะท้อนให้เห็นว่าการรักษาความต่อเนื่องของการบูรณาการความร่วมมือและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาของภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคมมีความสำคัญ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่ทำให้ประเทศมีความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต

- **การสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอและโปร่งใส** การตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) เพื่อบูรณาการข้อมูลให้เป็นเอกภาพและสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ ถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ตรงกัน ลดความตื่นตระหนกจากข้อมูลหรือข่าวสารที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง รวมทั้งช่วยสร้างความตื่นรู้และความร่วมมือของประชาชน ซึ่งหัวใจของการสื่อสารอยู่ที่การบูรณาการข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย โดยนำมาวิเคราะห์/สังเคราะห์เป็นข่าวสารที่ง่ายต่อการเข้าใจ ปฏิบัติตาม และสามารถสื่อสารต่อไปได้ในวงกว้าง ดังนั้น รูปแบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะต้องเน้นให้ประชาชนเข้าใจง่ายที่สุด ทราบว่าเกิดอะไรขึ้น และควรจะต้องรับมือหรือปฏิบัติตนอย่างไร ในสถานการณ์วิกฤตเช่นนี้

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายไตรมาส)																
องค์ประกอบหลัก	2560				2561				2562				2563			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
1. คุณภาพของคน																
การมีงานทำ ^{1/}																
การมีงานทำ (พันคน)	37,443	37,538	37,647	37,205	37,361	37,884	38,301	37,911	37,703	37,782	37,486	37,483	37,424	37,081	37,927	38,289
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	1.21	1.22	1.19	1.12	1.24	1.07	0.96	0.93	0.92	0.98	1.04	0.98	1.03	1.95	1.90	1.86
อัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)																
- รวม	1.21	1.24	1.19	1.12	1.24	1.07	0.96	0.93	0.92	0.98	1.04	0.98	1.05	1.95	1.90	1.86
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	0.62	0.53	0.45	0.57	0.60	0.47	0.40	0.40	0.43	0.35	0.40	0.53	0.51	1.11	0.93	0.96
- มัธยมศึกษาตอนต้น	1.27	1.57	1.47	1.27	1.62	1.13	1.07	1.07	1.20	1.12	1.26	1.07	1.29	2.28	2.24	2.09
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	1.64	1.41	1.21	1.22	1.53	1.22	1.09	1.15	0.95	1.21	1.09	1.13	1.22	2.12	2.39	1.99
- อาชีวศึกษา	2.25	2.51	1.61	1.45	2.03	1.90	1.15	1.31	1.34	2.05	2.05	1.48	1.22	2.93	2.79	2.44
- วิชาชีพชั้นสูง	2.34	2.63	2.47	1.89	2.18	2.42	1.42	1.41	1.71	1.89	1.31	1.40	1.52	3.16	2.73	2.83
- อุดมศึกษา	1.91	2.02	2.40	2.07	1.96	1.90	2.11	1.85	1.56	1.78	2.15	1.71	1.84	2.94	3.15	3.28
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน)	335.6	350.1	271.4	256.0	335.7	282.5	319.0	232.8	335.8	239.2	192.7	230.6	284.2	704.3	442.2	510.0
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)																
สัดส่วนกำลังแรงงานตามระดับการศึกษา (ร้อยละ)																
- รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	45.80	45.49	45.36	45.06	45.68	45.01	44.96	44.81	44.24	43.96	43.94	43.92	42.84	42.33	42.63	42.42
- มัธยมศึกษาตอนต้น	16.39	16.38	16.85	16.88	16.56	16.69	16.89	16.73	17.06	16.65	17.30	17.39	16.54	16.74	17.16	16.82
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	12.64	12.77	12.61	12.75	12.77	12.94	13.07	13.20	13.34	13.55	13.40	13.21	13.68	13.90	13.61	13.91
- อาชีวศึกษา	3.71	3.60	3.76	3.66	3.52	3.62	3.69	3.65	3.47	3.66	3.72	3.67	3.64	3.75	3.87	3.79
- วิชาชีพชั้นสูง	4.99	5.22	5.18	5.16	5.15	5.28	5.17	5.27	5.37	5.48	5.40	5.53	5.58	5.69	5.67	5.81
- อุดมศึกษา	16.46	16.54	16.25	16.49	16.32	16.46	16.23	16.34	16.52	16.70	16.24	16.27	17.72	17.59	17.06	17.26
สุขภาพ																
จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคที่ต้องเฝ้าระวัง (ราย) ^{2/}																
- ปอดอักเสบ	65,600	53,992	79,748	68,401	74,881	58,699	90,160	59,861	73,429	51,189	63,635	68,302	77,549	29,430	35,389	54,035
- ใช้เลือดออก	7,060	9,170	32,410	5,321	6,830	24,029	35,564	20,499	16,150	31,978	54,989	28,040	9,183	18,159	36,187	8,601
- มือ เท้า และปาก	15,746	18,248	28,213	7,982	10,079	14,626	32,718	12,585	9,260	12,954	35,839	9,302	5,512	1,153	5,003	21,642
- ใช้หัววัดใหญ่	20,192	18,930	102,122	50,567	40,995	25,698	73,042	43,628	133,975	61,464	108,786	92,138	99,365	4,957	8,293	10,987
- บิด	1,416	1,501	1,146	784	1,132	965	741	561	649	736	647	524	679	573	586	396
- หัด	1,398	711	591	485	630	632	1,186	3,108	2,068	1,585	1,533	1,428	746	146	194	126
- ฉีหนู	575	601	1,166	1,132	402	637	932	569	463	493	722	492	269	334	526	512
- ใช้สมองอักเสบ	251	210	211	143	182	231	200	132	258	207	211	218	275	190	266	177
- อหิวาตกโรค	2	2	2	2	0	2	2	1	6	4	1	1	0	1	2	2
- ใช้กาฬหลังแอ่น	5	9	8	6	1	9	3	7	6	6	6	7	5	3	2	2
- พิษสุนัขบ้า	1	4	2	4	7	3	3	2	0	2	0	1	0	2	1	0
2. ความมั่นคงทางสังคม																
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน) ^{3/}																
- สัดส่วนการบาดเจ็บและตายด้วยอุบัติเหตุ	22.38	19.90	18.95	24.98	25.70	25.33	22.50	27.07	27.27	25.50	22.72	25.54	25.63	18.42	22.06	23.10
- สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	6.70	6.84	6.72	6.37	6.44	6.68	5.98	6.51	6.28	6.49	5.75	5.47	5.58	5.17	5.19	5.03
- สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	18.63	20.87	21.72	20.67	16.32	16.29	16.77	16.73	16.87	15.52	17.79	16.95	15.96	14.89	15.41	15.64
- สัดส่วนคดียาเสพติด	94.73	92.39	108.98	111.79	93.70	111.65	105.24	108.39	124.58	135.90	140.59	131.43	132.35	117.26	101.92	96.46
การคุ้มครองผู้บริโภค ^{5/}																
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	1,701	2,807	2,304	2,058	1,766	1,661	2,191	1,823	2,732	5,839	3,989	3,005	2,558	4,919	4,289	4,198
- กรณีสัญญา	548	1,380	928	851	660	795	1,072	664	1,170	1,050	1,018	779	528	776	1,019	865
- กรณีฉลาก	618	472	486	450	522	433	482	434	459	706	545	395	547	429	537	625
- กรณีโฆษณา	432	827	734	432	330	253	417	439	726	3,432	1,705	1,328	949	2,525	1,758	1,578
- กรณีกฎหมาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	103	128	156	325	254	180	220	286	377	651	721	503	534	1,189	975	1,130
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	12,071	12,681	9,432	11,127	11,082	14,879	13,684	12,859	11,759	11,579	13,127	11,531	15,258	13,737	13,278	8,912

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี)

องค์ประกอบหลัก	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
1. คุณภาพของคน										
การทำงาน										
ผลิตภาพแรงงาน กรณีแรงงาน (บาท/คน/ปี) ^{6/}	215,823	228,623	239,217	242,456	250,457	261,269	273,594	281,893	290,506	
อัตราการมีงานทำ (ร้อยละ) ^{7/}	98.83	98.81	98.81	98.70	98.62	98.50	98.32	98.52	98.52	96.40
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ) ^{7/}	0.68	0.66	0.72	0.84	0.88	0.99	1.18	1.05	0.99	1.69
การทำงานต่ำกว่าระดับ (พันคน) ^{6/}	383	347	336	256	273	275	303	293	250	485
(ทำงานน้อยกว่า 35 ชม./สป.ที่พร้อมจะทำงานเพิ่ม)										
สุขภาพ ^{8/}										
อัตราผู้ป่วยนอก (ต่อประชากรพันคน)	2,948	3,116	2,917	2,837	3,160	3,733	3,691	3,393	4,031	
อัตราการป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อ (ต่อประชากรแสนคน)										
- มะเร็ง และเนื้องอกทุกชนิด	821	862	902	829	1,026	1,083	1,117	1,181	1,228	
- หัวใจ	936	955	887	845	1,012	1,027	810	1,069	1,099	
- เบาหวาน	849	868	1,081	1,033	1,233	1,293	1,345	1,439	1,529	
- ความดันโลหิต	1,187	1,246	1,622	1,561	1,901	2,009	2,091	2,245	2,388	
ความผิดปกติทางจิต/จิตเภท/ความหลงผิด (ต่อประชากรแสนคน)	64	63	83	79	92	95	98	101	106	
ความผิดปกติทางอารมณ์ (ต่อประชากรแสนคน)	34	35	43	45	55	58	61	70	78	
ความผิดปกติจากโรคประสาท/ความเครียด (ต่อประชากรแสนคน)	60	54	46	39	44	42	42	41	41	
ภาวะแปรปรวนทางจิตและพฤติกรรม (ต่อประชากรพันคน)	61	62	60	51	72	76	90	88	94	
ประชากร										
อัตราส่วนภาวะพึ่งพิง (ร้อยละ) ^{9/}	49.22	49.30	49.50	49.81	50.21	50.71	51.31	52.02	52.83	53.77
สัดส่วนคนยากจน (ร้อยละ) ^{10/}	13.22	12.64	10.94	10.53	7.21	8.61	7.87	9.85	6.24	
การศึกษา										
อัตรานักเรียนต่อประชากรวัยเรียน ^{11/}										
- ประถมศึกษา	103.50	104.00	102.72	102.24	102.40	102.74	101.53	101.38	102.42	
- มัธยมศึกษาตอนต้น	98.43	97.65	96.75	97.13	98.71	96.77	96.48	95.77	95.97	
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	72.18	73.18	75.07	77.29	78.45	78.57	78.72	79.53	78.50	
- อุดมศึกษา (ปริญญาตรีและต่ำกว่า)	47.18	51.85	46.48	46.22	48.17	47.72	49.13	49.46	49.02	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป ^{12/}	8.2	8.0	8.0	8.1	8.5	8.5	8.6	8.6	8.7	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ^{13/}	9.1	8.8	8.9	9.0	9.3	9.4	9.5	9.6	9.6	
- ชาย	9.2	8.9	8.9	9.0	9.3	9.3	9.4	9.5	9.5	
- หญิง	9.1	8.8	8.9	9.0	9.4	9.5	9.6	9.7	9.8	
จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ^{13/}	4.7	4.5	4.7	4.8	5.0	5.0	5.0	5.1	5.2	
- ชาย	5.4	5.1	5.3	5.4	5.6	5.7	5.7	5.7	5.8	
- หญิง	4.2	4.1	4.3	4.3	4.5	4.5	4.5	4.6	4.7	
2. ความมั่นคงทางสังคม										
สถาบันครอบครัว										
สัดส่วนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยถาวร (ร้อยละ) ^{14/}	99.84	99.53	99.71	99.64	99.59	99.62	99.69	99.73	99.81	
ดัชนีครอบครัวอบอุ่น (ร้อยละ) ^{15/}	65.17	68.31	65.58	65.53	65.34	67.98	-	-	-	
หลักประกันทางสังคม										
ร้อยละของการมีหลักประกันสุขภาพ ^{16/}	99.95	99.90	99.87	99.84	99.92	99.95	99.95	99.94	99.92	
- ประกันสังคม	15.91	15.99	16.54	16.83	17.18	17.67	17.95	18.47	18.91	
-สวัสดิการข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	7.77	7.69	7.80	7.62	7.37	7.21	7.48	7.63	7.74	
- ประกันสุขภาพถ้วนหน้า	75.28	75.27	74.61	73.48	73.71	73.44	72.84	72.16	71.39	
- สิทธิสวัสดิการพนักงานส่วนท้องถิ่น	-	-	0.15	0.87	0.93	0.93	0.92	0.94	0.94	
- สิทธิอื่นๆ	1.00	0.95	0.93	1.03	0.73	0.70	0.76	0.73	0.94	
- สิทธิว่าง (ผู้ยังไม่ลงทะเบียนสิทธิ)	0.05	0.10	0.13	0.16	0.08	0.05	0.05	0.06	0.08	
สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงาน ^{17/}	27.07	29.70	31.56	35.32	35.77	36.69	38.44	41.62	43.42	
ความสงบสุขในสังคม (ต่อประชากรแสนคน)										
อัตราการตายด้วยอุบัติเหตุการจราจรทางบก ^{18/}	34.27	33.61	32.84	32.00	30.69	33.45	33.14	30.47	30.36	
สัดส่วนคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ ^{3/}	39.76	40.03	36.97	37.26	25.92	31.46	27.72	26.66	25.00	
สัดส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ^{3/}	78.88	79.72	77.40	72.70	75.80	96.57	85.24	68.81	69.94	
สัดส่วนคดียาเสพติด ^{3/}	539.91	596.19	719.39	558.68	249.43	349.94	424.55	436.15	554.75	
ร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำต่อคดีทั้งหมด	11.77	19.98	20.37	17.52	22.73	22.14	23.37	23.77		

ตัวชี้วัดภาวะสังคม (รายปี) ต่อ

องค์ประกอบหลัก	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
การคุ้มครองผู้บริโภค^{5/}										
จำนวนเรื่องร้องเรียน (ราย)	7,427	9,489	7,093	6,638	7,118	7,409	8,870	7,441	15,565	15,964
- กรณีสัญญา	2,927	3,547	2,729	2,571	2,875	2,637	3,707	3,191	4,017	3,188
- กรณีฉลาก	3,121	3,876	2,631	2,352	2,552	2,010	2,026	1,871	2,105	2,138
- กรณีโฆษณา	1,257	2,013	1,033	1,515	1,119	1,628	2,425	1,439	7,191	6,810
- กรณีกฎหมาย	5	38	624	69	6	37	-	-	-	-
- กรณีขายตรงและตลาดแบบตรง	117	15	76	131	566	1,097	712	940	2,252	3,828
การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 (ราย)	61,242	60,982	41,773	38,701	49,708	47,329	45,311	52,504	47,996	51,185
3. ความเป็นอยู่และพฤติกรรมของคน										
พฤติกรรมในการบริโภค										
ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	88.07	88.30	88.07	87.90	87.20	87.10	86.97	86.60	86.50	-
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค (ร้อยละของค่าใช้จ่ายรวม) ^{19/}	11.93	11.70	11.93	12.12	12.89	12.90	13.03	13.40	13.50	-
อัตราการบริโภคสุราของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	31.53	-	32.22	32.29	34.00	-	28.40	-	-	-
อัตราการบริโภคบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ) ^{20/}	21.36	-	19.94	20.72	19.90	-	19.10	-	-	-
การใช้เวลาในชีวิตประจำวัน										
การใช้บริการจากสื่อต่างๆ (ชม./วัน) ^{21/}	-	-	-	-	3.19	-	-	-	-	-
- การอ่านหนังสือ (รวมถึงพิมพ์/วารสารทางอินเทอร์เน็ต)	-	-	-	-	1.11	-	-	-	-	-
- การดูโทรทัศน์	-	-	-	-	3.00	-	-	-	-	-
- การดูวิดีโอ	-	-	-	-	2.07	-	-	-	-	-
- การฟังรายการวิทยุ	-	-	-	-	1.64	-	-	-	-	-
- การท่องอินเทอร์เน็ต	-	-	-	-	2.03	-	-	-	-	-
- การฟังสื่อสิ่งอื่นๆ	-	-	-	-	1.26	-	-	-	-	-
จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ Internet (ล้านคน) ^{22/}	14.80	16.60	18.30	21.70	24.59	29.80	33.40	36.00	42.42	-
4. สิ่งแวดล้อม										
สารอันตราย										
ปริมาณการใช้สารเคมี (ล้านตัน) ^{23/}	65.36	68.13	62.38	21.42	20.36	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	-
ขยะ										
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	25.35	24.73	26.77	26.19	26.85	27.06	27.37	27.93	28.71	-
การผลิตขยะที่เกิดขึ้นใน กทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.37	4.01	4.13	3.94	4.19	4.21	4.88	4.85	-	-
ความสามารถในการกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะใน กทม. (ล้านตัน) ^{23/}	3.37	4.01	4.13	3.94	3.70	3.73	3.88	3.93	-	-
ปริมาณของเสียอันตรายทั่วประเทศ (ล้านตัน) ^{23/}	3.41	3.57	3.30	2.69	3.45	3.51	2.63	1.89	2.04	-
มลพิษทางอากาศ										
ค่าเฉลี่ยฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน มก./ลบ.ม. (บริเวณพื้นที่ทั่วไปใน กทม.) ^{23/}	38.10	38.20	41.00	41.30	38.20	38.38	35.43	46.29	43.14	-

ที่มา: 1/7/ รายงานการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
2/ สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
3/ ข้อมูลสถิติคดีอาญา อาชญากรรม อุบัติเหตุจราจร จากระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (CRIMES) สำนักยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และข้อมูลประชากรจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2573 และ พ.ศ. 2553-2583 (ฉบับปรับปรุง) ประมวลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
4/ กลุ่มงานข้อมูลและข้อเสนอแนะ สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ปี 2558-2561 เป็นร้อยละของเด็กที่กระทำผิดซ้ำจากการติดตามในรอบ 1 ปี ต่อจำนวนการปล่อยตัวทั้งหมด
5/ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานนายกรัฐมนตรี (การให้คำปรึกษาทางสายด่วน 1166 สคบ. ให้บริษัทเอกชนดำเนินการตั้งแต่ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2552)
6/ ข้อมูล GDP chain volume measures [reference year = 2002] (original) จากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และข้อมูลการมีงานทำจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หมายเหตุ ตั้งแต่ปี 2556 ข้อมูลการมีงานทำมีการปรับค่านำหนักโดยใช้ชุดข้อมูลค่าคาดประมาณประชากรของประเทศไทย ปี 2553-2583
8/ สรุปรายงานการป่วย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ปี 2550 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บข้อมูลจาก 75 กลุ่มโรค เป็น 298 กลุ่มโรค
9/ รายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 (ฉบับปรับปรุง) (สศช. 2562) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
10/ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ประมวลผลโดยกองพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.
11/ สถิติการศึกษาฉบับย่อ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
12/13/ ข้อมูลปี 2545-2546 จากรายงานผลการประเมินโอกาสและคุณภาพการศึกษาของคนไทย สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นไป จากปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรไทย กลุ่มพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
14/ รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
15/ มีการจัดทำข้อมูลปี 2559 เป็นปีสุดท้าย สำนักประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
16/ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข
17/ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
18/ ระบบบูรณาการข้อมูลการตายจากอุบัติเหตุทางถนน https://public.tableau.com/profile/datacenter#/?vizhome/RTDDC1_ServerWorkshopEP1/DB_ และประชากรกลางปี กระทรวงสาธารณสุข
19/ รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
20/ การสำรวจพฤติกรรมกลุ่มผู้บริโภคและการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2547, 2550, 2554, 2557 และ 2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2552, 2556 และ 2558 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ปี 2544-2548 เป็นการสำรวจของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป) ทำการสำรวจทุก 2 ปี
21/ รายงานการสำรวจการใช้เวลาของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ทำการสำรวจทุก 5 ปี
22/ ข้อมูลปี 2545-2551 ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ และการสำรวจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ครัวเรือน) พ.ศ. 2552-2560 สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
23/ รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. 2564. ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของ PM 2.5 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และพื้นที่ภาคเหนือ.
- กองทุนการออมแห่งชาติ. 2564. จำนวนสมาชิก ปี 2558-2563.
- กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. 2563. จำนวนผู้ป่วยในด้วยโรคสำคัญแบ่งตาม 298 กลุ่มโรค.
- _____. 2563. อัตราการตายด้วยโรคสำคัญ ต่อประชากรแสนคน.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2563. ข่าว ธปท. ฉบับที่ 89/2563 เรื่อง “ธปท. แจงมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้สามารถแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ ”. <https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/News2563/n8963t.pdf>.
- _____. 2563. เงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือน.
- _____. 2563. รายงานผลการดำเนินงานของระบบธนาคารพาณิชย์ ไตรมาสสามและสี่ ปี 2563
- _____. 2563. สถิติสถาบันการเงิน.
- _____. 2564. ข่าว ธปท. ฉบับที่ 5/2564 เรื่อง “ธปท. ขยายระยะเวลาให้ลูกหนี้สมัครรับความช่วยเหลือ และให้ผู้ให้บริการทางการเงินเร่งปรับโครงสร้างหนี้เชิงรุก”. <https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/News2564/n0564t.pdf>.
- _____. 2564. ข่าว ธปท. ฉบับที่ 9/2564 เรื่อง “งานมหกรรมไกลเกลี่ยหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลโดยการสนับสนุนของธนาคารแห่งประเทศไทยและกรมบังคับคดี”. <https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches/Press/News2564/n0964t.pdf>.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2563. พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563.
- ศูนย์ข้อมูลระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2563. สถิติคดีจราจรทางบก ตุลาคม-ธันวาคม 2563.
- _____. 2563. สถิติคดีอาญา ตุลาคม-ธันวาคม 2563.
- ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์. 2563. ข้อมูลโอนกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยทุกประเภททั่วประเทศ รายไตรมาส.
- ศูนย์อำนวยการความปลอดภัยทางถนน. สรุปผลการเกิดอุบัติเหตุช่วงเทศกาลปีใหม่ 2564.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2562. รายงานที่ตีพิมพ์ “การเตรียมความพร้อม ด้านการเงินและสุขภาพในสังคมอายุยืน”.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. 2564. สถิติเรื่องร้องเรียน สำนักรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการโทรคมนาคม ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-31 ธันวาคม 2563
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. 2557. การสร้างความมั่นคงทางการเงิน.
- สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. 2564. “ผลการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนัคนายกรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564”. รายงานเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2563.
- สำนักงานประกันสังคม. 2563. จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับ (มาตรา 33) ปี 2563.
- _____. 2563. จำนวนผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 39) ปี 2563.
- _____. 2563. จำนวนผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 40) ปี 2563.
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. บทความเรื่อง “ระบบบำนาญบำนาญของไทย”. <http://www2.fpo.go.th/S-I/Source/Article/Article146.pdf>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2562. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2563 ทัวราชอาณาจักร.
- _____. 2563. การสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากรทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 : ตุลาคม-ธันวาคม 2563.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562. รายงานคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 (ฉบับปรับปรุง).
- _____. 2564. ค่าใช้จ่ายการบริโภคของครัวเรือนหมวดเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และนุหรี.
- _____. 2564. Thai Monitoring and Evaluation (ThaiME).
- สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. 2564. รายงานสถานการณ์โรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา.
- Allianz. 2562. รายงาน Allianz Pension Report 2020.
- Martin. 2017. Policies to Expand Digital Skills for the Machine. <http://ftp.iza.org/pp123.pdf>.
- Mercer. 2562. รายงาน Mercer CFA Institute Global Pension Index 2020.
- OECD Publishing Paris. IMD Word Digital Competitiveness Yearbook 2020. <https://www.imd.org/wcc/world-competitiveness-center-rankings/world-digital-competitiveness-rankings-2020/>.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). 2018. Gross pension replacement rates.
- World Bank. 2016. ICT & education policies. <https://www.worldbank.org/en/topic/edutech/brief/ict-education-policies>.
- World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2020. <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020>.

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม (กขส.)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

ผู้ประสานงาน / Contact persons

หากต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาสอบถามได้ที่

E-mails : Nipha@nesdc.go.th

โทร. 0-2280-4085 ต่อ 3605

<http://social.nesdc.go.th/>

การเผยแพร่ที่จะมาถึง

เมษายน 2564	พฤษภาคม 2564	มิถุนายน 2564	กรกฎาคม 2564
	รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่ง ปี 2564		
สิงหาคม 2564	กันยายน 2564	ตุลาคม 2564	พฤศจิกายน 2564
รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี 2564	- รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2563 - ดัชนีความก้าวหน้าของคน		รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2564
ธันวาคม 2564	มกราคม 2565	กุมภาพันธ์ 2565	มีนาคม 2565
		รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวม ปี 2564	